

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ÇOCUKLARIN HER TÜRLÜ ŞİDDET, İHMAL VE İSTİSMARDAN KORUNARAK AKIL, RUH VE BEDEN
SAĞLIKLARININ GELİŞİMİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/1806, 1813, 1827, 1828, 1829, 1830)
TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı
15 Ocak 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, Komisyonun önceki çalışmalarına, bugünkü gündemine, çalışma alanına ve kuruluş gayesine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Ayşegül Yıldırım Kara'nın, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak ihmal ve istismarla mücadelede çocuk koruma alanındaki çalışmaları ve uygulamaları hakkında sunumu

2.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü Özge Aydiş Toy'un, konuyla ilgili mevzuat, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak çocuklara karşı işlenen suçlarda müdahil oldukları dava türleri ve suç tanımları, müdahil oldukları dava sayısı, verilen hukuki hizmetler, müdahil oldukları davalarda Bakanlığın rolü ve örnek yargı kararları hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Ayşegül Yıldırım Kara ve Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü Özge Aydiş Toy tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ÇOCUKLARIN HER TÜRLÜ ŞİDDET, İHMAL VE İSTİSMARDAN KORUNARAK AKIL, RUH VE BEDEN SAĞLIKLARININ
GELİŞİMİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/1806, 1813, 1827, 1828, 1829, 1830)

-----0-----
5'inci Toplantı
15 Ocak 2025 Çarşamba
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Çocukların Her Türlü Şiddet, İhmal ve İstismardan Korunarak Akıl, Ruh ve Beden Sağlıklarının Gelişimi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.33'te açıldı.

Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu, Komisyonun önceki çalışmalarına, bugünkü gündemine, çalışma alanına ve kuruluş gayesine ilişkin açıklama yaptı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Ayşegül Yıldırım Kara tarafından, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak ihmal ve istismarla mücadelede çocuk koruma alanındaki çalışmaları ve uygulamaları;

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü Özge Aydiş Toy tarafından, konuyla ilgili mevzuat, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak çocuklara karşı işlenen suçlarda müdahil oldukları dava türleri ve suç tanımları, müdahil oldukları dava sayısı, verilen hukuki hizmetler, müdahil oldukları davalarda Bakanlığın rolü ve örnek yargı kararları;

Hakkında sunum yapıldı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Ayşegül Yıldırım Kara ve Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü Özge Aydiş Toy tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 16.33'te son verildi.

15 Ocak 2025 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.33
BAŞKAN: Cengiz AYDOĞDU (Aksaray)
BAŞKAN VEKİLİ: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)
SÖZCÜ: Nazım ELMAS (Giresun)
KÂTİP: Pelin YILIK (Çankırı)

----- 0 -----

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekillerimiz, kıymetli konuklarımız, Bakanlık mensubu arkadaşlarımız, değerli uzman arkadaşlarımız ve kıymetli basın mensupları; bugün 5'inci Toplantımızı gerçekleştiriyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, Komisyonun önceki çalışmalarına, bugünkü gündemine, çalışma alanına ve kuruluş gayesine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Daha önce, Türkiye gündeminde çocuk konusunu akademiyanın nasıl gördüğünü anlamaya çalıştık yani "Üniversitelerimiz, bilim adamlarımız bu konuyu nasıl resmediyorlar, onların konuyu algılayışı nasıl?" şeklinde, onu görmeye çalıştık. Şimdi uygulayıcılarla devam edeceğiz; bu konunun uygulamada birinci hem yetkilisi hem sorumlusu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla başlıyoruz, bugün Bakanlığımızdan gelen arkadaşlarımızı dinleyeceğiz. Bu Bakanlık dinlemelerimiz ve yerinde incelemelerimiz devam edecek.

Komisyonumuzun çalışmasındaki temel dikkatimiz, her zaman olduğu gibi, bir daha vurgulamak istiyorum; bu sorunun Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından nasıl görüldüğünü önce tespit etmek, sonra Meclisin ortaya koyabileceği çözümlerin bir rapor hâlinde, bir teklifler demeti hâlinde Meclis Başkanlığına sunulması Komisyonumuzun asıl çalışma, iştiğal alanı, kuruluş gayesi de esasen buna matuf. Bu açıdan bugün uygulayıcı arkadaşlarımızı dinleyeceğiz, onların bize arz edeceği mevcut durum, sorunlar ve onların gördüğü çözüm önerileri, tabii milletvekillerimizin soruları olacak, o şekilde çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Şimdi, asıl gündemimize geçmek üzere görsel basın mensubu arkadaşlarımıza teşekkürler ediyoruz, onların müsaadesini arz ediyoruz, sonra biz devam edeceğiz.

Bu arada konuklarımız, görsel basın salondan ayrılırken, görev alanlarıyla ve dairelerinin çalışma alanıyla önce kendinizi ismen tanıtıp sonra görev sahanız, kurumunuz hakkında kısa bir bilgiyle sunuma geçebilirsiniz.

Söz sizin efendim, buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Genel Müdürüm, sizinle başlayacağız herhâlde.

III.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Ayşegül Yıldırım Kara'nın, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak ihmal ve istismarla mücadelede çocuk koruma alanındaki çalışmaları ve uygulamaları hakkında sunumu

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Komisyon Başkanım, sayın vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak ihmal ve istismarla mücadelede çocuk koruma alanında neler yaptığımızı anlatacağımız sunum içeriğimizi hızlıca geçiyorum, Sayın Başkanımız biraz süre kısıtımızdan bahsetti.

Çocuk koruma alanının tarihçesine de yaklaşık yüzyıla sâri bir tarihçemiz mevcut. Darülacezeden başlayan, Himaye-i Etfale giden, Çocuk Esirgeme Kurumu ve daha sonrasında Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak devam eden bir çalışma sürecimiz var.

Çocuk istatistiklerine geçmek istiyorum burada. Günümüze geldiğimizde, ülkemizde nüfus verilerine bakacak olursak, 2023 yılı sonunda TÜİK rakamlarına göre yaklaşık 85 milyonluk nüfusumuzun 22 milyon 206 bin 34'ünün çocuklardan oluştuğunu görüyoruz. Çocukların toplam nüfus içindeki oranı da yüzde 26'ya tekabül ediyor. 1935 ve 2080 yıllarını kapsayan yüz elli yıllık bir nüfus projeksiyonuna baktığımızda ise çocuk nüfus grafiklerinde 25 puanlık bir azalma olacağı öngörülüyor. 1970'lerde ülkemizde çocuk nüfusunun genel nüfusa oranı yüzde 48'lerdeyken yani neredeyse nüfusumuzun yarısı çocukken bugün bu rakam yüzde 26'ya düşmüş durumda. 2080 yılında ise her beş kişiden sadece 1'ini 18 yaş altı yani çocuk olarak niteleyebileceğiz. Dolayısıyla geleceğimizi emanet edebileceğimiz, bu toplumun sağlıklı bir şekilde sürdürülmesini sağlayacak bir nüfus yapısından ve yenilenme imkânından mahrum olacağız gibi gözüküyor. Bu alanda demografik veriler... Bunları söylerken çocuklarımızı korumak amacıyla devlet olarak bizler birçok yasal düzenleme yaptığımızı görüyoruz fakat bu yasal düzenlemelere de ben Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz gireceği için ve süre kısıtı nedeniyle hızlıca devam etmek istiyorum.

Biliyorsunuz, Çocuk Hakları Sözleşmesi tüm çocukların 4 temel hakkı olan eşitlik ilkesi, çocuğun yüksek yararı ilkesi, yasama ve gelişme hakkı, katılım hakkı ve bu haklardan doğan diğer yan haklarını işler. Sözleşmede yer alan çocuğun yüksek yararı ile yaşama ve gelişme hakkı ebeveynler, bakım verenler için birincil sorumluluk ve zorunluluk anlamı taşımaktadır. Ebeveynlerin yanında toplumun ve devletin de bu doğrultuda çalışmalarda bulunması gereklidir. Buradan hareketle ve geçmişten gelen çocuk koruma reflekslerimizle, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız çocuk koruma sisteminde özellikle son yıllarda büyük değişikliklere ve dönüşümlere imza atmıştır. Koruyucu ve önleyici hizmetlerin yaygınlaşması, çocukların ailelerinin yanında

bakımlarının desteklenerek modellerin geliştirilmesi, koruyucu aile sisteminin geliştirilmesi ve ev tipi kuruluş bakımına geçişin tamamlanması da bunlar arasında sayılabilir.

Bakanlığımız tarafından çocukların ihmal ve istismardan korunmasına yönelik hizmetler 3 ana başlıkta şekillendirilmektedir. Bunlar, koruyucu ve önleyici hizmetler, ikincil örselenmeyi önlemeye yönelik hizmetler ve müdahale ile psikososyal destek hizmetleri olarak sınıflandırılabilir. Bu başlıklara geçmeden önce ihmal ve istismarın ne olduğuna kavramsal olarak bakmak gerekirse eğer ihmal, çocuğun yaşına göre değişen, farklılaşan sağlıklı gelişimleri için önemli olan her türlü ihtiyacına yeteri kadar ilgi gösterilmemesi, bu ihtiyaçların görülmemesi, göz ardı edilmesi, önemsenmemesi, bilerek veya bilmeyerek zamanında ve uygun şekilde karşılanmaması olarak tarif edilmektedir. Çocuğa bakmakla yükümlü kişilerce çocuğun beden ve ruh sağlığının veya bedensel, duygusal, sosyal ya da ahlaki gelişiminin engellenmesi de ihmal olarak nitelenebilir. İhmale maruz kalan çocuklar için ailenin ekonomik yoksulluk içinde olması gerekmez. Ekonomik koşulları iyi olan ailelerde de ihmal durumu söz konusu olabilir. Slaytta da görüldüğü üzere "Neler ihmal kapsamına girer?" dediğimizde "çocukların sağlık kontrollerinin ve tedavilerinin zamanında ve tam olarak yaptırılmaması" "çocukların eğitim görme ve eğitime devam etme haklarının elinden alınması" "çocukların ebeveyn denetim ve gözetiminden mahrum kalması" gibi başlıklar bu manada ihmal olarak değerlendirilmektedir. İhmal de aslında istismarın bir alt türüdür.

İstismara geçtiğimizde ise, bir davranışın çocuk istismarı olarak sınıflanabilmesi için çocuğun fiziksel ve sosyal gelişimini engelleyen ve örseleyen, toplumun kültür değerleri dışında kalan ve uzmanlar tarafından da istismar olarak kabul edilen bir davranış olması gerekmektedir. Bu doğrultuda istismar türleri kategorize edilmiştir. Teknik olarak az evvel bahsettiğim ihmal de istismarın alt türüdür, tekrar vurgulamak istiyorum. 4 farklı kategoride istismardan bahsedebiliyoruz; fiziksel istismar, çocuğun sağlığına, yaşamına, gelişimine veya itibarına zarar veren fiziksel güç kullanımıdır. Çocuğun duygusal gelişiminde ciddi ve kalıcı olumsuz etkilere yol açan, çocuğa yönelik her türlü duygusal, kötü muamele ise duygusal istismar olarak tanımlanmaktadır. Cinsel istismar, çocuğun istismarının tespit edilmesi en zor olan şeklidir; hem çocuk hem aile hem de toplum üzerinde yıkıcı etkileri barındırır. Cinsel istismar, psikososyal gelişimini tamamlamamış ve yaşı küçük olan bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel doyum aracı olarak kullanılmasıdır. Çocuğun kandırılarak, tehdit edilerek, özendirilerek ya da zorlanarak cinsel ilişki için kullanılması, cinsel içerikli görüntülerin üretilmesi için çocuğun kullanılması, tecavüz, taciz, fuhuş ya da diğer cinsel sömürü yolları da cinsel istismar olarak değerlendirilir. Ekonomik istismarda ise çocuğa bakmakla yükümlü kişinin çocuğu maddi bir gelir kaynağı olarak görüp çocuktan maddi kazanç elde etmesi söz konusudur. "Çocuğun sokakta çalıştırılması" "dilendirilmesi" gibi başlıklar bu bapta değerlendirilebilir.

Çocuğa yönelik istismarda risklerin neler olduğunun belirlenmesi, çocuk istismarını önlemeye yönelik uygulamaların da belirlenmesinde önemli bir yer tutar. Çocuk istismarıyla ilgili risk faktörleri incelendiğinde konuya ilişkin çeşitli ortak bulgular olduğu görülmüştür. Neler bu ortak bulgular? Çocuğa ilişkin risk faktörleri, çocuğun erken doğması, düşük kilolu olması, sürekli ağlaması, fiziksel engellilik, çocuklukta ruhsal hastalıklar hatta istenmeyen gebelik dahi çocuğa yönelik ihmalde birlikte fiziksel istismara da neden olabilmektedir. Çocuk ihmal ve istismarına yönelik yapılan araştırmalarda aileye ilişkin risk faktörleri de öne çıkmaktadır. Bu faktörler çok sayıda değişkenden oluşabilir. Bunların arasında genç yaşta anne-baba olmak, sık aralıklarla doğum yapmak, istenmeyen gebelik, yalnız ebeveyn olmak, ailede çocuğa bağlanma sorunları, parçalanmış aile, aile içi şiddet, alkol ve madde kullanımı, fiziksel ya da ruhsal hastalıkların olması, suç ya da intihar girişimlerinin olması, anne-babanın olumsuz çocukluk yaşantıları, hoşgörüsüz ya da aşırı kaygılı olması gibi birçok başlık aileye ilişkin risk faktörleri arasında yer almaktadır. Topluma ve çevreye ilişkin risk faktörleri ise çocuk-ebeveyn ilişkileri kadar çevre ve sosyolojik etkenler de istismar nedenleri arasında yer alabiliyorlar. Göç, savaşlar, gelir dağılımındaki adaletsizlik, eğitimsizlik, sağlıksız yaşam koşulları gibi birçok konu başlığı da topluma ve çevreye ilişkin risk faktörleri arasında sayılmaktadır.

Medya ve dijital risklere baktığımızda ise, özellikle günümüzde dijital olanakların artmasıyla birlikte çocuğa yönelik istismarda farklı risk faktörleri oluşmuştur. İstismar vakalarının internet ortamında gerçekleştirilmesi durumunda gerçekleşen suç "çevrim içi çocuk istismarı" olarak adlandırılmaktadır. Bu mecralarda da çocuğun dijital zorbalık ve psikolojik iyi oluş hâlini zedeleyecek durumlar ve temas içermeyen cinsel istismar olayları gerçekleşebilmektedir. Tıpkı çocukları korumayı gerektiren diğer alanlarda olduğu gibi, istismar konusunda da çocuk koruma sistemi sadece kamu kurumlarını değil, toplumun tüm aktörlerini, sivil toplum kuruluşlarını, bireyleri, üniversiteleri yani tüm toplumu kapsamakta; bu aktörlerin iş birliği hâlinde çalışmasını, birbirine uyumunu zorunlu kılmaktadır.

Bu doğrultuda dört ana başlıkta görev ve sorumlulukları toparlayabiliriz. Bunlardan ilki, koruyucu önleyici faaliyetler. Şüphesiz, çocukların ihmal ve istismardan korunarak sağlıklı gelişimini temin etmek Bakanlığımızın görevleri arasında yer alır. Bakanlığımız bu görevi yerine getirirken kurumlar arasında iş birliği ve koordinasyonu da sağlar. Dolayısıyla toplumun tüm kesimleri, diğer kamu kurumları, üniversiteler, STK'lar koruyucu önleyici faaliyetleri, uygulamaları, farkındalık çalışmalarını ortaklaşa gerçekleştirirler.

Bunun yanında çocuk istismarı ya da şüphesi söz konusu olduğunda çocuğun üstün yararı için yasal olarak bildirimde bulunma ve bildirimi alma zorunluluğu vardır. Aynı şekilde, çocukla çalışan veya bağlantıda olan kişilere de bildirimde bulunma yükümlülüğü verilmiştir.

Bir çocuğun korunma ihtiyacı içinde olduğunun düşünüldüğü durumlarda kişiler kolluk, cumhuriyet başsavcılıkları, barolar, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı il müdürlükleri, sosyal hizmet merkezleri üzerinden yahut Alo 183 ya da 112 yoluyla bildirimde bulunabilirler. Bildirimin ardından ilgili kurumlar durumu Bakanlığımızla paylaşmakla yükümlüdür. Ayrıca, basında istismarla ilgili tüm haberler de ihbar olarak değerlendirilmektedir ve çocuğun çocuğa uygun hizmetleri alması için gerekli işlemler de bu şekilde yürütülmektedir. Bakanlık olarak bildirim aldıktan sonra yani bildirim bize ulaştıktan sonra çocuk hakkında gerekli sosyal inceleme derhâl başlatılır. Yapılan incelemenin sonucuna göre, çocuk için en uygun olan tedbir önerisini de içeren bir sosyal inceleme raporu hazırlanır. Bu raporla mahkemeden ihtiyaç duyulan tedbirin uygulanması talep edilir. Mahkeme duruma göre bu talebi onaylar ya da reddedebilir. Çocuk ihmal ve istismarı ya da şüphesi söz konusu olduğunda, müdahaleden sorumlu kurum ve kuruluşlar arasında Bakanlığımız dışında, Bakanlığımızdan başka Sağlık Bakanlığı Çocuk İzlem Merkezleri -ÇİM diyoruz

kısaca- hastaneler, çocuk adalet merkezleri -buna da kısaca ÇAM diyoruz- adli tıp kurumu gibi kurumlar da yer almaktadır. Bunun yanında istismar suçunu işleyen kişilerin kovuşturulmasından sorumlu ceza mahkemeleri, çocuk için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlayan aile mahkemesi, çocuk mahkemesi ve asliye hukuk mahkemeleri de müdahale yetkisine sahip kurumlardır.

Bu konuda adli süreçle ilgili akışa baktığımızda, sürecin çocuğun cinsel istismara maruz kaldığından şüphelenilmesiyle başladığını görüyoruz. Kolluk tarafından -polis ya da jandarma olabilir- savcının talimatıyla çocuk sivil ekip ve sivil araçla sorgulama yapılmaksızın çocuk izlem merkezine işlemleri yapılmak üzere götürülür. ÇİM içerisinde cumhuriyet savcısı, avukat, adli görüşmeci, Bakanlığımızın temsilcisi, kolluk görevlisi, hekim ve hemşireler bulunmaktadır. Burada aile görüşmesi, adli görüşme, adli muayene, adli örnekleme, psikiyatrik muayene ve gerekli diğer muayeneler yaptırılır. Cumhuriyet savcısının kararına göre kovuşturmayla yer olmadığına karar verilirse çocuk direkt aileye teslim edilir. Savcılık "Koruyucu destekleyici tedbir kararını gerektiren bir durum var." derse tedbir kararını aldıktan sonra da çocuğun aileye teslimine karar verebilir aile kaynaklı bir sıkıntı yoksa. Tedbir kararlarının alınması aşamasında acil koruma kararı, bakım tedbiri, eğitim, sağlık, barınma tedbiri, velayet, vesayet, kayyum, nafaka ve kişisel ilişkinin kurulması gibi kararlar çocuk mahkemesi tarafından, çocuk ağır ceza mahkemesi, aile mahkemesi, asliye hukuk mahkemeleri tarafından verilir. Koruyucu ve destekleyici karar neticesinde çocuk duruma göre aile odaklı hizmetlerden ya da kurum bakımı hizmetlerinden de faydalanabilir. Dolayısıyla müdahale noktasında neler yaptığınızı anlatmış oldum.

En önemli basamaklardan biri de iyileştirme ve psikososyal destek çalışmaları. Çocuklara yapılan her türlü kötü muamelenin çocuğun ruh sağlığı ve gelişimi üzerinde yaşam boyu sürecek olumsuz etkileri muhakkak olacaktır. Dolayısıyla çocuğun travmalarının iyileşmesi için psikososyal destek verilmesi önem taşımaktadır. Çocuk ihmal ve istismarı ya da şüphesi söz konusu olduğunda mağdur olan çocukların sağaltımı için Bakanlığımızca psikososyal destek süreçlerinin yürütülmesi, sosyal ve ekonomik destek hizmetinin verilmesi ile ilgili tedbir kararlarının yerine getirilmesi sağlanmaktadır.

Bunun yanında yine Bakanlığımız kurumsal koruma işlemlerini ve koruyucu aile işlemlerini de yürütmektedir. Tedbir kararlarıyla ilgili diğer paydaşlar yani il sağlık müdürleri sağlık tedbirlerini, il millî eğitim müdürlükleri de okul ve rehberlik araştırma merkezleriyle beraber eğitim tedbirleri uygulamalarını hayata geçirir.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Bütün bunlarda siz takipçisi mi oluyorsunuz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA - Biz koordinasyonu sağlıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Yani o kurumlardaki işlemlerden sonuç alınana kadar...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA - Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığının takiplerinde olan çocuklarla ilgili tedbirleri ilgili Bakanlıklar yapıyor, biz onlarla koordinasyonu sağlıyoruz sadece.

Koruyucu önleyici hizmetler noktasında Bakanlık olarak neler yaptığımızı anlatmam gerekiyorsa 3 ana başlık etrafında hizmetlerin şekillendiğini yine görebiliyoruz. Bunlar daha önce saydığım, koruyucu önleyici hizmetler, ikincil örselenmeyi önlemeye yönelik hizmetler ve müdahale ve psikososyal desteklerdi. Koruyucu önleyici hizmetler noktasında asıl önemli olan çocuğa yönelik istismarın önlenmesinde amaç, istismarın daha başlamadan durdurulmasıdır. Bu nedenle, son yıllarda çocuklara yönelik risklerin erken dönemde tespit edilmesi ve önleyici mekanizmalar geliştirilmesine yönelik çalışmalara ağırlık verilmiştir. Bu doğrultuda 81 ilde çocuk koruma koordinasyon mekanizması kurulmuştur. Çocuk koruma il koordinasyonlarıyla şehirdeki tüm yöneticilerin vali veya vali yardımcısı başkanlığında periyodik olarak toplantılar yapması sağlanır. Bu toplantılarda yöneticiler, kendi şehirlerindeki çocukları bekleyen riskler ve bu risklerin önlenmesine ilişkin tedbirler konusunda düzenli aralıklarla çalışmalar yürütürler. Bahse konu kurullar aracılığıyla ihmal ve istismarın önlenmesi için bütün kamu kurumlarının ortaklaşa çalışmalar yürütmesi bu koordinasyon kurulu sayesinde hayata geçirilir.

Yine, koruyucu önleyici çalışmalara bir örnek Çocuklar Güvende Programı'dır. Bakanlığımız tarafından 2019 yılında başlatılan programla, sosyal hizmet merkezleri aracılığıyla risk grupları arasında tanımlanmayan ancak il düzeyinde risk grubuna girebileceği değerlendirilen çocukların izlenmesi gerçekleştirilmektedir. Program kapsamında belirli periyotlarla hane ziyaretleri gerçekleştirilerek çocuğun ve aile bireylerinin ihtiyaç analizlerinin yapılması, belirlenen risklerin giderilmesi ve ihtiyaç duyulması durumunda paydaş kurum ve kuruluşlara yönlendirme yapılması sağlanmaktadır.

Yine, Sosyal Medya Çalışma Grubumuz çocukların dijital ortamlar üzerinden karşılaşabilecekleri risklerin tespit edilmesi, önleyici çalışmalar yapılabilmesi amacıyla kurulmuştur. Sosyal Medya Çalışma Grubu çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek ve çocukların ihmal, istismara maruz kalabileceği internet ortamında yer alan içerikleri Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu -BTK- ve Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı iş birliği içinde bu içeriklere müdahale edilmesini sağlamaktadır. Çalışma Grubu aynı zamanda sorunun yaşandığı ildeki il müdürlükleriyle de irtibatlanarak mağdur çocuklara ve ailelere sosyal ve psikolojik destek verilmesini de sağlamaktadır. "İçeriği tespit ve içeriği yönlendirerek gerekli işlemlerin yapılmasını sağlamak" diye de bu Çalışma Grubunun iş tanımını yapabiliriz.

Yine -kısaca DUY- Çocuklar İçin Dost Uygulamalar çocukları, ebeveynleri çocuk alanında ya da çocuklarla çalışanları ve toplumu bilgilendirmek, farkındalık kazanımı sağlamak amacıyla "DUY" isminde bir "web" sitesi oluşturulmuştur. Bu "web" sitesi kapsamında çocukların sağlıklı gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla çocuklara, ailelere, topluma yönelik yararlı ve gelişimi destekleyici içerikler üretilmiş ve paylaşılmıştır.

Yine, koruyucu önleyici hizmetler kapsamında değerlendirebileceğimiz Bakanlığımız bünyesinde yedi gün yirmi dört saat farklı dil seçenekleriyle ücretsiz olarak hizmet veren Alo 183 Şiddetle Mücadele Hattı oluşturulmuştur. Buraya yapılan ihbarlar ve bildirimlerde tıpkı kolluk kuvvetleri, vatandaşlar, adli makamlar tarafından bildirilen çocuklardaki gibi ivedilikle harekete geçilmekte ve inceleme başlatılmaktadır. Olay yakından takip edilerek gerektiğinde de hukuksal süreçlerine de müdahil olunmaktadır.

Çocuk haklarına ilişkin faaliyetler Birleşmiş Milletler yapısı içerisinde en geniş katılımlı anlaşma olan Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, dünya genelindeki çocukların iyilik hallerini korumayı ve bu hallerini iyileştirmeyi amaçlayan düzenlemeler için bir hukuki çerçeve oluşturmaktadır. Anlaşmaya imza atan ülkeler yasalarını bu çerçevenin sınırları içinde yapmak durumundadır.

Bakanlığımız bünyesinde çocuk haklarının geliştirilmesi amacıyla kurulan Çocuk Hakları Komitelerine öğrenciler, okul öğrenci meclisi üyeleri, çocuk hakları kulübü üyeleri, Bakanlığa bağlı kuruluşlarımızda koruma ve bakım altında bulunan çocuklar, engelli çocuklar üye olabilmektedir. Buralarda akıldan akrana eğitim metoduyla arkadaşlarını çeşitli konularda çocuklarımız bilgilendirmektedir. Her yıl gerçekleştirilen çocuk forumlarıyla ve kurul toplantılarıyla da bir araya gelen komite üyeleri illerde karar alma mekanizmalarına dâhil olmak için girişimlerde bulunarak çocukların sesi olmaktadır.

Çocuk dostu içeriklerin teşvik edilmesi ve Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu; yine Bakanlığımız bünyesinde 1117 sayılı Kanun'la kurulan Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu çocukların sağlıklı gelişimlerini etkileyecek, onların psikolojilerinde olumsuz etkilere sebep olabilecek basılı eserlerle ilgili işlem yapmaktadır. Öte yandan, alternatif olabilecek şekilde uzmanların hazırladığı kriterler doğrultusunda belirlenen bir de çocuk dostu kitaplar listemiz bulunmaktadır; bu listede de sayımız her geçen gün artmaktadır.

Çocukların Yaşam Becerilerinin Güçlendirilmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Farkındalık Eğitim Programı, 0-18 yaş aralığındaki çocuklarımızın ihmal, istismar ve şiddetten korunması ve bu süreçte onların bireysel yeteneklerinin güçlendirilmesine yönelik bir programdır. Program 0-6 yaş arasında özellikle ebeveynlik becerilerinin desteklenmesi için eğitim modüllerini içerirken 7-18 yaş aralığında da hem ebeveynler hem bakım verenler hem de çocuklar için ayrı ayrı modüllere yer vermektedir. Çalışmada 0-6 yaş modülleri tamamlanmış durumdadır. 7-18 yaş aralığı için de çocukların yaş gruplarına ve gelişim seviyelerine uygun, güçlenme odaklı eğitim modülleri ve materyallerin geliştirilmesi çalışmalarına başlanmıştır. Ayrıca, ebeveynlerin ve bakım verenlerin çocukların duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarını anlamasına yardımcı olacak ve onların sağlıklı bir gelişim süreci geçirmeleri için gereken ortamın nasıl sağlanacağına dair de bu modüller rehberlik edecektir.

İkincil örselenmeye yönelik hizmetlere döndüğümüzde uzman müdahale ekiplerimizi görüyoruz. Yine, çocuğa yönelik ihmal, istismar ve şiddet vakalarında anında ve doğru bir şekilde müdahale edebilmek amacıyla Türkiye genelinde sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci, sosyolog ve öğretmenler güçlendirilmiş eğitimlerle desteklenerek vaka yönetimi alanında uzman müdahale ekipleri hâline gelmişlerdir. Uzman müdahale ekipleri aldıkları profesyonelliklerini de destekleyen eğitimler sonrasında mağdur çocuklara ve onların ailelerine hizmet vermeye başlamıştır. Bu ekipler belli periyotlarla farklı eğitim programlarıyla hâlihazırda da desteklenmeye devam etmektedir. Biraz önce bahsetmiştik, bunları da hızlı geçmek istiyorum. ÇİM'ler cinsel istismara uğramış ve uğrama şüphesi altındaki çocuklara hizmet götüren, hizmetleri birleştiren merkezler, Sağlık Bakanlığına bağlı; keza Adalet Bakanlığına bağlı olarak kurulan çocuk adalet merkezleri, ikincil örselenmenin önüne geçilmesi için bu merkezler kuruldu. Bunların dışında çocukların ikincil örselenmesinin önlenmesine yönelik olarak 5187 sayılı Basın Kanunu'nda ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alan maddeler uyarınca da yayın yasağı verilmesi talep edilmektedir. Bu da çocukların unutulma hakkına saygı gösterilmesi ve geleceğini bu doğrultuda kurması, bu noktada geleceğini daha istediği şekilde şekillendirmesini sağlamaktadır.

Üçüncü aşama olan müdahale ve psikososyal desteğe yönelik hizmetlerde eğer çocukların koruma ve bakım altına alınması elzemse çocukların ihtiyaçlarına, yaş ve cinsiyetlerine göre bakım hizmetlerimiz şekillenmiştir. Kurum bakım hizmetlerinde çocukların desteklenmesi, güçlenmesi ve toplumsal hayata sağlıklı ve üretken bireyler olarak katılmaları için gerekli olan psikososyal destek hizmetleri yoğunlaştırılmış bir şekilde verilmektedir. Psikososyal destek hizmetleri, çocuğun özellikle aile bütünlüğü içinde sosyal uyumunun sağlanmasına, korunmasına ve desteklenmesine yönelik bir anlayışla planlanır ve uygulanır. Psikososyal destek süreci her çocuk için ayrı ayrı değerlendirilir. Çocukların bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları dikkate alınarak bir destek programı oluşturulur. Kurumsal politika öncelikleri doğrultusunda son çare olarak uygulanmaya çalışılan kuruluş bakımında temel anlayış kısa süreli kuruluş bakım hizmeti verilmesidir. Onunla birlikte süre fark etmeksizin kuruluş bakımında yer alan çocuklarda kaldıkları süre içinde en iyi ve sağlıklı bir şekilde hayata hazırlanması, yetiştirilmesi, zihinsel, ruhsal, fiziksel, sosyal, bilişsel ve duygusal gelişiminin desteklenmesi ve topluma tekrar uyumunun sağlanması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda 2005 yılından itibaren büyük fiziksel binalar ve koğuş tipi yapılar yerine aile yapısına en yakın bakım kuruluşları önemsenmiş ve genel yaklaşım olarak benimsenmiştir. Bakım hizmeti veren hâlihazırda 4 kuruluş modelimiz bulunmaktadır. Bunlardan çocuk koruma, ilk müdahale ve değerlendirme birimi koruma ihtiyacı olan çocuklar hakkında uygun hizmet modeli belirleninceye kadar hizmet veren birimlerdir. Çocukevlerimiz 0-18 yaş arasında korunmaya ihtiyacı olan çocukların kaldığı yine ev tipi birimlerdir. 2005 yılında 4 evle hizmet vermeye başlamış, bugün sayımız 1.185'e ulaşmıştır. Kamuoyunda da daha çok "sevgievleri" olarak anılmaktadır. Çocukevleri sitesi korunma ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı, aynı yerleşkede bulunan birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluşlar. Bunlar da daha çok "villa tipi" dediğimiz içinde 10 ya da 12 çocuğun bulunduğu bir modeldir. 2002 yılında 3 adetken bugün 116 tane çocukevleri sitemiz bulunmaktadır. Bunların dışında "ihtisaslaştırılmış çocukevleri sitesi" dediğimiz özel bir alanımız da vardır. Özellikle çocuklarda madde kullanımı durumunda, refakatsiz olması durumunda, suça sürüklenmesi suç mağduru olması, sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalması sebebiyle psikososyal desteğe ihtiyaç duyduğu durumlarda bu ihtiyaçları giderilinceye kadar geçici süreyle bakım ve korumalarının sağlandığı, bu süre içerisinde aile, yakın çevre ve toplum ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü kuruluşlardır. Özellikle istismar mağduru çocuklara yönelik özel bir ihtisas alanı da bu hizmette yer almaktadır.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Toparlayabilirsek efendim...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA - İnşallah, hızlandırayım.

Bu merkezlerde ANKA Çocuk Destek Programı'mız uygulanmaktadır. Bu çocukların bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları dikkate alınarak kişilik gelişimlerinin sağlanması, travmalarının ortadan kaldırılması, suça sürüklenme, sokakta yaşama, madde bağımlılığı gibi alanlarda davranış değişikliği oluşturularak olumlu tutum ve davranışa evrilmesini sağlayan yoğunlaştırılmış psikososyal destek programları işletilmekte ANKA sayesinde. Programın bileşenleri bireysel danışmanlık, grup çalışmaları, aileyle görüşme ve destekleyici ortam. İstismara uğrayanların etkin tedavisinin bu çocukların erişkin dönemlerinde istismar uygulama risklerini azaltılacağı da uzmanlar tarafından ifade edilmekte. ANKA Çocuk Destek Programı şu şekilde işliyor: Çocukların bireysel farklılık ve ihtiyaçları dikkate alınarak onların olumlu tutum sergilemesi için ilk önce bireysel ihtiyaç ve risk değerlendirme formu

oluşturuluyor. Bunun ardından grup çalışmaları bireysel danışmanlık, aile çalışmaları, destekleyici ortam, destekleyici personel için yaklaşımlar ilkeleri, krize müdahale durumları bu psikososyal destek programının içinde bulunmakta. Burada ana amaç çocukların travmalarının hızlı bir biçimde sağaltılması ve daha sonra gerek aileye dönüş işlemlerinin gerekse eğer kurum bakımında devam ederse diğer modellerin haklarında en uygun olacak şekilde değerlendirmesine imkân sağlıyor.

Buraya kadar hızlandırarak gittiğimizde Bakanlığımızın yaptığı çalışmaları anlatmış bulundum. Bakanlığımızca yapılması planlanan çalışmalara gelince çok yakın dönemde Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulunda alınan bir karar neticesinde bir alternatif bakım modeli olarak güçlendirici bakım merkezlerinin kurulması için bir çalışma başlattık paydaşlarımızla beraber. Burada da yine tramvaya duyarlı, iyileştirici bir ortam sağlamayı hedefleyen, zaman sınırlı ve yoğun bir destek modelinden bahsediyoruz. Tıpkı ÇİM ve ÇAM'da olduğu gibi çocukların tek bir merkezde psikiyatrik ve psikososyal bütün hizmetleri alabilecekleri bir model olacak. Şu anda bunun çalışmalarını yürütmekteyiz. Yine, biraz evvel bahsettiğim ANKA Programı'nın günümüz çocuklarına uyarlanmış, çocuk ve aile profiline uyarlanmış versiyonunu da bitirdik. 2025 yılı içinde inşallah onu da tamamlayacağız ve başlayacağız. Burada da özellikle ailelere yönelik biraz daha güçlendirilmiş çalışmalardan bahsedebiliriz.

Çocukların yaşam becerilerinin güçlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik farkındalık eğitim programları 7-18 yaş olarak - biraz önce bahsetmiştim- yine iki farklı kampanya planlamaktayız. Özellikle dijital risklerden çocuklarımızı korumak üzere -"akran iletişimi" diyoruz, "akran zorbalığı" demiyoruz; bunu pozitif bir cümleyle kamuoyuyla buluşturmak istiyoruz- akran iletişimi toplumsal farkındalık çalışmasıyla özellikle son zamanlarda gündeme gelen akran zorbalığıyla ilgili hem çocukların hem ailelerin hem de çocukla temas hâlinde olan bütün kesimlerin neler yapacağına dair bir dizi bilinçlenme kampanyası olacak. Yine, çocukların dijital risklerden korunması da keza aynı şekilde, benzer bir şekilde yapılandırılacak.

Diğer bir modelimiz, çocuk yaşam merkezleri. Çocuk yaşam merkezleri ilk etapta deprem bölgesi olarak nitelendirdiğimiz bölgede 4 farklı ilde hayata geçirilecek; Hatay, Malatya, Adıyaman ve Maraş'ta hayata geçirilecek olan bu merkezlerde çocuklarımız -0-18 yaş arasında- ve ailelerimiz ihtiyaç duyduğu her türlü desteği bulabilecek.

Bu şekilde ifadelendirebilirim.

Çok teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne biz de teşekkür ediyoruz.

Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü...

2.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü Özge Aydış Toy'un, konuyla ilgili mevzuat, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak çocuklara karşı işlenen suçlarda müdahil oldukları dava türleri ve suç tanımları, müdahil oldukları dava sayısı, verilen hukuki hizmetler, müdahil oldukları davalarda Bakanlığın rolü ve örnek yargı kararları hakkında sunumu

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri ve milletvekilleri; bugün Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak Bakanlığımız adına çocuk istismarı yani çocukla ilgili müdahil olduğumuz davalara ilgili bir sunum hazırladık. Onu size sunacağım. Sunum planımızı konuyla ilgili mevzuat, çocuklara karşı işlenen suçlarda müdahil olduğumuz dava türleri ve suç tanımları, müdahil olduğumuz dava sayısı, verilen hukuki hizmetler, müdahil olduğumuz davalarda Bakanlığımızın rolü ve örnek yargı kararları olarak planladık.

Konuyla ilgili mevzuat 2012'den beri 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun doğrudan dayanağımız oluyor davalara müdahale konusunda ama geçmişten bu yana Bakanlığımız SHÇEK döneminden beri temel davalara, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda olan davalara temel katılma dayanağından bahisle zaten davalara özellikle çocuk konusunda Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin merkezî makamı olarak zaten geçmişten bu yana katılıyorduk. 2012'den bu yana doğrudan iç hukuktan aldığımız bir dayanakla davalara müdahil oluyoruz.

Çocuklara karşı işlenen suçlarda hangi davalara müdahil oluyoruz? 6284 sayılı Kanun bir suç tipi öngörmüyor "Sadece şiddet vakalarında müdahil olur." diye ifade ediyor. Biz, bu kapsamda şiddet içeriğiyle işlenen hayata karşı suçlardan kasten öldürme, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, çocukların cinsel istismarı gibi, vücut dokunulmazlığına karşı suçlar, kasten yaralama ve benzeri işkence ve eziyet suçları, koruma, gözetim, yardım veya bildirim yükümlülüğünün ihlali gibi terk suçları, mal varlığına karşı suçlar, yağma suçları, hürriyete karşı suçlar, şerefe karşı suçlar "genel ahlaka karşı suçlar" dediğimiz müstehcenlik, fuhuş, dilencilik gibi suçlar, özel hayatın gizliliği, kamu sağlığına karşı suçlar, aile düzenine, kötü muamele ve aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlaliinden doğan suçlar, insan ticareti gibi suçları barındıran tüm davalara müdahil olmaya çalışıyoruz. Tabii "çocuğun istismarı" çok geniş bir kavram. Fiziksel, duygusal ve cinsel istismarla birlikte ihmal vakalarını da içeriyor fakat Türk Ceza Kanunu sadece çocuğun cinsel istismarını suç olarak düzenlemiş, diğer istismar konuları başka suç isimleri altında düzenlenmiş. Bunu şunun için söylüyorum: Genel olarak çocukların unsur olarak yer aldığı tüm eylemler istismar olarak değerlendiriliyor ama Türk Ceza Kanunu anlamında "istismar" adıyla sadece cinsel istismar suç olarak düzenlenmiş, farklı suçlar da bulunmakta. Bunlar mesela reşit olmayanla cinsel ilişki, 15-18 yaş grubundaki çocukların rızaya dayalı dahi olsa cinsel istismarı, cinsel taciz, aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğünün ihlali suçu, müstehcenlik, kötü muamele; bunların hepsi çocuğa karşı işlenebilen suçlar.

Biz Bakanlık olarak vakalardan nasıl haberdar oluyoruz? Burada birkaç örnek verdik. Medya, bireysel başvuru, mahkeme tebligatı, çocuk ve kadın birimlerimizin raporları ama biz her türlü vasıta ile haberdar olduğumuz andan itibaren davalara müdahillik sürecini başlatıyoruz. Hem Bakanlığımızın hem de kendi birimizde avukatlardan oluşan bir basın takip ekibimiz var, yirmi dört saat takip yapıyoruz. Herhangi bir vasıta ile ne aşamada duyarsak duyalım hemen müdahillik sürecimizi başlatıyoruz. Peki, davalara müdahil olmada esas aldığımız unsurlar... Yine burada birkaç örnekten bahsetmek istedim ama 6284 sayılı Kanun kapsamına giren bir şiddet vakası olup olmadığı, mağdurun çocuk, kadın veya aile bireyi olup olmadığı gibi konulara bakıyoruz ama genel olarak çocuk söz konusu olduğunda haberdar olduğumuz tüm davalarda hızlıca müdahillik sürecini başlatıyoruz. Yani davaya müdahil olmada çok keskin kriterlerimizin olmadığını söyleyebiliriz. Müdahil olduğumuz dava sayısı 6284'ün yürürlüğe girdiği tarihten bu yana vaka sayısı ile değil ama bizim davaları takip için gerekli olan kurumsal kapasitemizin artışına bağlı olarak her geçen yıl takip ettiğimiz dava sayımız hızla artıyor. Tüm 81 ilde 418 kişilik uzman bir hukukçu kadromuzla hizmet veriyoruz.

Bugün itibarıyla müdahil olduğumuz ceza davası sayımız 60.645, sadece 2024 yılında 20.283 davaya müdahil olduk; bunlar derdest olup devam eden davalar tabii ki. Tabii, Bakanlığımız adına takip ettiğimiz başka davalarımız da var. İş yükümüzün yüzde 51,26'sını bu kapsamda takip ettiğimiz davalar oluşturuyor, geri kalanları Bakanlığımızın diğer işleri oluşturuyor.

Müdahil olduğumuz davalarda hangi hukuk hizmetlerini veriyoruz? Şunu önemle belirtmek istiyorum ki bizim davaya müdahillik sürecimiz yani teknik bir konu olduğu için davaya katılma dava açıldığı andan itibaren söz konusu oluyor. Dolayısıyla bir vaka olur olmaz ya da soruşturma sürerken bizim müdahilliğimiz söz konusu değil biz de soruşturmanın gizliliği esası uyarınca soruşturma aşamasında sadece dosyaya yönelik sonucun tarafımıza bildirilmesini talep ediyoruz. Haricen biz de tabii takip ediyoruz. İddianamenin bize tebliğiyle birlikte süreci başlatıyoruz, duruşma süreçlerini takip ediyoruz, gerekli olduğu durumlarda da olağan ve olağanüstü kanun yollarına başvuruyoruz.

"Müdahil olduğumuz dosyalarda Bakanlığımızın rolü" diye bir başlığımız var. Bu, bizim için çok önemli, sürekli üzerinde düşündüğümüz bir konu çünkü bildiğiniz üzere biz olmasak da bu davalar devam edecek, yargı tarafından takip edilen bir süreç. Peki, Aile Bakanlığı olarak bizim müdahilliğimizin nasıl bir katkısı olmalı, nasıl bir katkısı oluyor? Bizim için dinamik bir konu. Bu konuda birkaç başlık belirledik sizlerle paylaşmak istediğim. Bir tanesi çocuğun yargılama sürecinden olumsuz etkilenmesini önleyecek hüküm ve tedbirlerin etkili biçimde uygulanması. Bunlar nedir? Özellikle işlenen suçun etkisiyle psikolojik olarak olumsuz etkilenen çocuğun yargılama aşamasında bir defaya mahsus ve uzman kişi eşliğinde özel ortamlarda "adli görüşme odası" dediğimiz ortamlarda dinlenilmesini ısrarla talep ediyoruz, bu konu bizim için önemli. Aslında bu ve ÇİM'ler yani özellikle cinsel istismar suçlarında çocuğun bir defaya mahsus hem dinlenmesi hem muayene edilmesi hem tetkiklerinin yapılmasının tamamının ÇİM'de yapılmasını ısrarla talep ediyoruz. ÇİM yerleşmiş bir konu yani cinsel istismar suçlarında ihlal edilen bir konu değil çok da yaygın ama adli görüşme odalarında çocukların ve diğer tüm mağdurların dinlenmesi bizim takip ettiğimiz bir konu. Çünkü bazen özellikle çocuk tanık olduğu zaman yani suça sürüklenen çocuk ya da mağdur değil tanık çocuk olduğunda bu ihlal edilebiliyor. Örneğin, son dönemde, bildiğiniz Narin Güran vakasında tanık bir çocuk vardı ve aynı konuyla ilgili başka bir soruşturmada tutuklu tanık olarak duruşma salonuna getirildiğinde kelepçeli olarak duruşma salonuna geldi. Bizim Bakanlık avukatlarımız bu duruma itiraz etti. Tabii, tanık olduğu için söyleyecekleri önemli olduğundan geri kalan savunma çok itiraz etmedi buna çünkü söyleyecekleri belki de onların işine yarayacaktı ama biz çok ısrar ettik, yine de belli bir aşamaya kadar geldi ama çocuk ağlamaya başlayınca salondan çıkarıldı ve bir sonraki duruşmada adli görüşme odasında dinlenilmesini bu şekilde temin ettik. Buna benzer vakalar yaşıyoruz. O yüzden çocuğun yargılama sürecinden olumsuz etkilenmesini önleyecek tedbirler var. Bunların uygulanmasının takipçisi olmaya çalışıyoruz.

Diğer taraftan, Bakanlık içindeki birimler arası koordinasyon ve vakaya bütüncül bakış ve yargılama sürecine bunun aktarılması da önemli bir konu çünkü serbest bir avukatlık sürecinde sadece mahkeme dosyasıyla sınırlı olarak vakaya hâkim olunabildiği hâlde bizim Bakanlık olarak savunma hizmeti verdiğimiz aşamada eğer biz vakanın bütün sürecine hâkim oluyoruz, mahkeme dışında da o çocukla ilgili yürütülen bütün işlemleri bilebiliyoruz hatta vaka ilk olduğu andan itibaren çocuk birimimiz ya da ilgili diğer birimlerin yaptığı çalışmalara hâkim oluyoruz ve bu süreç dinamik yani dava devam ederken dışarıda da çocukla ilgili bir psikososyal danışmanlık süreci de devam ettiği için dışarıda olan bu süreci, değişkenleri yargılama aşamasında mahkemeye sunmaya çalışıyoruz. Bu çocuk şu aşamaya kadar, örneğin, bir ekonomik destek alıyordu ama şu anda bunu sonlandırdık çünkü şöyle bir gelişme oldu çocukla ilgili, işte aile bireylerinde şöyle bir durum vardı ama şu anda şöyle bir gelişme oldu gibi bunları mahkemeye aktarmaya ve maddi gerçeğin ortaya çıkmasına yardımcı olmaya çalışıyoruz. Normal bir savunma hizmetinde bu çok zor. Biz de bunun avantajını mahkemeye katkı olarak yansıtmaya çalışıyoruz ve bu da sürekli geliştirmeye çalıştığımız bir alan.

Diğer taraftan, hem soruşturma hem de kovuşturma sırasında bizim 2828 sayılı Sosyal Hizmetler, 5395 sayılı Çocuk Koruma ve 6284 sayılı Kanun kapsamında yönlendirmelere ihtiyaç olabiliyor. Örneğin, 2828 kapsamında bir derhâl koruma kararı almamız gerekebiliyor ya da Çocuk Koruma Kanunu kapsamında mağdur çocukla ilgili bir danışmanlık, sağlık, eğitim, bakım gibi tedbirlerin alınması gerekebiliyor ya da 6284 kapsamında yargılama devam ederken bir tedbire başvurulması gerekebiliyor. Bu adliye koridorunda bile böyle şeylere şahit olabiliyoruz o anda hızlı bir yönlendirmeyle tedbirlerin çok hızlı alınmasını sağlıyoruz. Örneğin, yakın zamanda -ben de biraz hızlı gidiyorum ama zamanınızı çok almamak için- bir çocuğumuzla ilgili bir vaka olmuştu, 6284 sayılı Kanun kapsamında bir tedbir talebimiz oldu. Gündüz kuşağı programlarından birine çıkarılmış bir çocuk vardı ve normalde mahkeme salonunda olsa uzman eşliğinde dinlenebilecek, uzman eşliğinde sorulabilecek soruların gündüz kuşağı programında sorulduğunu fark ettik. Biliyorsunuz, bu programlar böyle arkası yarın formatında ertesi gün de devam edebiliyor. Biz, hemen o gün bu çocukla ilgili 6284 sayılı Kanun kapsamında televizyon programlarına çıkarılmaması yönünde tedbir talep ettik. Biraz zorlandık ama mahkeme kabul etti. Şurada kararı da koydum, çocuğun beş ay süreyle televizyon yayınlarına çıkmaması yönünde tedbir uygulanmasına karar verildi. 6284 sayılı Kanun bir tedbir kanunu, orada çeşitli tedbirler sayılıyor ama en önemli konu tedbirler sınırlı sayma yöntemiyle belirlenmemiş. Yani 6284 diyor ki: "Durumun koşullarına uygun herhangi bir tedbiri mahkemeden talep edebilirsiniz." Biz 6284'ün uygulanması konusunda bu konuyu çok önemsiyoruz. Kanun uzaklaştırma, ayrı yaşam gibi tedbirlere odaklanarak kamuoyunda tartışılıyor ama çok esnek bir kanun. O durum şartları neyi gerektiriyorsa hemen bir tedbir kurgulanıp mahkemeden talep etmeye elveren, buna imkân tanıyan bir kanun. Dolayısıyla biz de bu tedbiri o kapsamda talep etmiştik çünkü kanunda çocuğun televizyona çıkmaması gibi bir tedbir yok; biz o durumun bunu gerektirdiğini düşünerek hızlıca talep ettik ve çocuk daha sonra programa çıkmadı.

Bu, bazı, kamuoyuna yansıyan, Bakanlığımız tarafından takip edilen davalarla alakalı birkaç bilgi var. Türkiye'yi sarsan 6 yaşındaki gelin davasını takip etmiştik. Yine Batman'da ipte asılı bulunan 8 yaşındaki çocukla ilgili bir takipsizlik kararı vardı, buna da sadece biz Bakanlık olarak itiraz ettik ve takipsizlik kararı kalktı; şu an bu vakanın soruşturması devam ediyor. Bu söylediğim -bundan sonrakilerde özellikle- bizden başka itiraz edenin olmadığı vakaları özellikle size örnek olarak sunmak istedik.

Yine, müdahil olduğumuz davalarda Bakanlığımızın rolü konusuna geri dönersek biz sadece ceza davalarına müdahil oluyormuşuz gibi bir algı var ama 6284'e göre tüm yargı işlemlerine müdahil olabiliyoruz. Dolayısıyla hukuk davalarına da müdahil olabiliyoruz, bu sayıca az tabii, hukuk davaları. Biz özellikle çocuk konusunda hukuk davalarına müdahil olmayı önemsiyoruz bunlar da aile mahkemelerinde görülen boşanma, velayetin kaldırılması ve soy bağının değiştirilmesi gibi davaları oluşturuyor

Çünkü bazen boşanma davalarında ya da velayetle ilgili değişiklik, kaldırma davalarında anne-babanın menfaatinin ön plana çıktığını fark ettiğimiz durumlarda çocuğun yüksek yararı gereği o davalarda bulunmamız gerektiği kanaatine varıyorsak bu davalarda müdahale talebinde bulunuyoruz, bunları da sadece ocuk lehine takip ediyoruz.

"Temsil kayyımlığı" diye bir konu var. Bu da bizim için çok önemli bir konu. Daha çok bizim Bakanlığın yargılama sürecinde gündeme getirdiği, pratikte bizim daha çok gündemde tuttuğumuz bir konu. Bu da nedir? Bakanlığımız tarafından ocuk lehine müdahil olduğumuz hukuk ve ceza davalarında çocuğun menfaatlerinin bağımsız olarak savunulması gerektiği hllerde Bakanlığımız avukatları yargılama esnasında temsil kayyımı atanması talebinde bulunuyor. Kayyım bir kimse hakkında belirli bir kısım işleri görmek ve mal varlığını yönetmek için atanan kişiye denir. Bazen yle davalar oluyor ki aile bireylerinden biri ocuk yanında müşteki iken aile bireylerinden bir diğeri de sanık sandalyesinde olabiliyor. Bu başta olmasa bile süreç içerisinde de ortaya çıkabiliyor. Çocuğun menfaatiyle annenin ya da onun yanında bulunan "müşteki" sıfatını taşıyan bireyin menfaati atışabiliyor. Bu durumda biz özellikle çocuğa bir temsil kayyımı atanmasını mahkemeden talep ediyoruz. ocuk mutlaka bağımsız olarak bu davada temsil edilmeli. Annesinin velayetinden dolayı değil, müştekinin yanında yer aldığı için değil; bağımsız olmalı, sırf bu sebeple bozulan bazı kararlar oluyor. Hatta bozulup temsil kayyımı atandıktan sonra bambaşka kararların çıktığı dosyalarımız var.

BAşKAN CENGİZ AYDOğDU - Veli veya vasi durumuna rağmen mi bu oluyor?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Evet, tabii.

şENOL SUNAT (Manisa) - Nasıl geliyor size yani sizden mi istiyorlar?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Bizden talep edilmiyor, çoğunlukla biz olayı analiz ettiğimiz zaman yani orada sürecin başında da görebiliyoruz ya da yargılama sırasında orada bir müşteki var, çocuğun başında bir aile bireyi var ama biz işte daha az bir çocuğu sahiplenme ya da daha az bir savunma, yeterince konuyu sahiplenmeme gibi durumları fark ettiğimiz zaman yani sanık lehine bir tutum hissettiğimiz zaman temsil kayyımlığı talep ediyoruz ya da olayın oluş şekline göre aile bireylerinin birbirlerini korudukları da bazen söz konusu olabiliyor. Bu durumda çocuğun menfaati ile ocuk yanında bulunan velinin menfaati çatışıyor, ocuk bağımsız temsil edilmeli, bir temsil kayyımı atanmalı diye talepte bulunuyoruz.

şENOL SUNAT (Manisa) - Tekraren, şimdi, medyaya yansıyan olaylarda tamam yani Bakanlık bu konuda müdahil oluyor. Bu temsil kayyımlığı bir aile içinde çocuğun haklarının savunulmadığı bir durumda Aile Bakanlığı bir şekilde müdahil olarak bir temsil kayyımı ataması söz konusu ama...

BAşKAN CENGİZ AYDOğDU - Aile Bakanlığı atamıyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Yok, mahkemeden talep ediyoruz.

şENOL SUNAT (Manisa) - Mahkeme mi atıyor?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Tabii.

şENOL SUNAT (Manisa) - Sizin Aile Bakanlığı olarak bilginiz nasıl oluyor, o kadar çoktur ki bu.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Temsil kayyımına neden ihtiyaç olduğundan nasıl haberdar mı oluyoruz?

şENOL SUNAT (Manisa) - Evet.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Yani biz sürece baştan itibaren hâkim olduğumuz için, örneğin çocukla birlikte anne müşteki ama ifadesinde bakıyoruz sanığı koruyan bir tutum var ya da bir suç var ama bir arada yaşama devam ediyor.

RADIYE SEZER KATIRCIOğLU (Kocaeli) - Müdahil oldukları davalarda.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Tabii, tabii; müdahil olduktan sonra gündeme gelen.

şENOL SUNAT (Manisa) - Müdahil olduktan sonra. Bunun gibi binlerce dava var.

BAşKAN CENGİZ AYDOğDU - Haberinizin olmadığı...

şENOL SUNAT (Manisa) - Yani haberinizin olmadığı binlerce dava var. şöyle bir durum olabilir mi diye düşündüm: Yani bu tür davalarda bir şekilde hkimin veya işte savcının neyse ama hâkim olacak genellikle -aile hkimlerinde herhâlde oluyor-bunların bu şekilde bir temsil kayyımlığı konusunda bir bildirimde bulunmasında fayda var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Yapabilirler, resen de yapabilecekleri bir şey tabii ki, hem hukuk hem ceza davalarında.

BAşKAN CENGİZ AYDOğDU - Belki bir yasal düzenleme gerektirebilir bu konu.

şENOL SUNAT (Manisa) - İşte, o bakımdan söyledim yani o eksiği gidermek adına.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Her durumda ihtiyaç olmuyor bazı ocuk istismarı vakalarında çocuğun yanında anne ya da aile bireylerinden biri müşteki, baba ya da başka bir aile bireyi sanık ama ilişki kopmuş yani tamamen çocuğun yanında ve çocuğun menfaatlerini savunan bir tutum var.

BAşKAN CENGİZ AYDOğDU - Yok, orayı anladık. Problem şurada: Adalet Bakanlığının veya Aile Bakanlığımızın yani devletin müdahil olmadığı, kendiliğinden yürüyen bir davada taraflardan herhangi birinin temsil kayyımlığı istemesi gibi bir düzenleme belki daha işlevsel olabilir.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - şu anki düzenleme zaten böyle. Ya mahkeme oradaki ihtiyaı görecek...

BAşKAN CENGİZ AYDOğDU - Ha, mahkemenin de o yetkisi var, resen de atayabilir.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIğI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDİş TOY - Tabii, resen de atayabilir ama işte bizim biraz dışarıdan da süreci takip edebiliyor olmamız ya da...

BAşKAN CENGİZ AYDOğDU - Peki taraflar isteyebiliyor mu, davalı taraflar?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - İsteyebilirler tabii ki.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Çocuk Koruma Kanunu'nun 5'inci maddesi çocuğun üstün yararı diyerek hem savcı hem hâkim yani orada bir engel yok, bir yasal uygulama belki Ceza Kanunu anlamında olması gerekebilir ama Çocuk Koruma Kanunu buna zaten cevaz veriyor.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Evet, doğru.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Yani daha belirgin bir hâle getirmeliyiz, onu söylemek istiyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Yani her vakada zorunlu olsun demek doğru olmaz. Bu, ihtiyaç durumunda ihtiyacın tespit edilip menfaat çatışmasının olduğu vakalarda gündeme gelecek bir konu.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Menfaat çatışmasının olduğu vakalarda taraflardan herhangi biri isteyebilir.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Evet, tabii, mahkeme resen de karar verebilir.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Onlar zaten düzenlenmiş, taraflara da bu yetki verilirse...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Ceza Muhakemesi Kanunu'nda bu zaten düzenlenmiş, menfaat çatışması olduğu anda.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Taraflara verilmiş mi bu yetki?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Var, menfaat çatışması olduğunda.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - E, o zaman tamam, evet.

Peki, devam edin lütfen.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Varsa zaten o zaman Aile Bakanlığının müdahil olması...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Biz aslında Aile Bakanlığı olarak değil, davayı takip eden avukat olarak talep ediyoruz. Yani bizim yerimizde başka biri de olsa yapabilir. Yani Bakanlık olarak bize özel bir yetki yok, biz taraflardan biri olarak...

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Müdahil olduğunuz bir davada giden avukatlarınız bu şekilde bulunuyorlar.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Evet, tabii, taraf olarak talep ediyoruz. Yeni değil ama işte dikkat çekmek istediğimiz bir konu çünkü biz o gözle çok bakıyoruz vakalara, bir menfaat çatışması var mı, çocukla birlikte olan aile bireyi ya da çocuğun yanında bulunan kişi gerçekten çocuğun hakkını savunuyor mu, yoksa aileyi bir arada tutma ya da sanığı koruma kastı var mı diye; burada bize yardımcı olan bir kurum olduğu için bahsetmek istedik.

Son zamanlarda çok gündemde olan bir iki davadan bahsetmek istiyorum: Narın Gürhan davasında biz kayıp haberinin alındığı andan itibaren, aslında köyde ilk günden itibaren tüm çocuklara yönelik çalışmalar başlattık, yargılamayı da takip ettik. Orada çocuk için görevlendirilmiş bir avukatın, aile tarafından görevlendirmiş bir avukatın yokluğunu biz fark ettik, zaten davalara müdahil oluyoruz ama orada daha dikkat çekici bir boyutu vardı, o nedenle yakından takip ettiğimiz bir vakaydı. Biliyorsunuz, ilk derece mahkemesi kararını verdi, hâlâ takip etmeye devam ediyoruz. Yine, Tekirdağ'da Sıla bebek davası vardı, orada da yargılama devam ediyor. Orada biz Bakanlık olarak anne hakkında ihmalen kasten öldürmeden bir dava açılmış olsa da biz annenin ihmal yoluyla değil, doğrudan bu suçu işlediği kanaatinde olduğumuz için ayrıca annenin iştirak hâlinde kasten öldürmeden cezalandırılması talebinde bulunduk ama şu anda yargılama ihmalen öldürmeden devam ediyor ama dosya içerisinde annenin süreçten haberdar olduğu, basit bir ihmal olmadığı çok göze çarpan bir biçimde bulunuyor. Yine, suça sürüklenen çocukların babaannesi olan üvey babaanne bu davada herhangi bir sıfatla bulunmuyor, sanık değil. Biz bunun da yine bu davaya dâhil edilmesi... Çünkü suça sürüklenen çocukların bakımını üstlenen kişi olarak geçiyor ama süreçten hiç haberinin olmadığını söylüyor. Biz bu sebeple, bu kişi hakkında da Bakanlık olarak suç duyurusunda bulunduk. Yine, suça sürüklenen çocukların babası hakkında da Bakanlık olarak suç duyurusunda bulunduk. Yani bu dava devam ettiği için bu katkılarımız inşallah netice verir diye düşünüyoruz.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Bir şey sorabilir miyim? Burada annenin ihmalen suçlu olması verilecek kararda hafifletici etkiye sebep oluyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Tabii, kasten öldürme ağırlaştırılmış müebbet ama ihmalen öldürme yirmi ile yirmi beş yıl, sadece süresi tabii, onun infazı çok daha az ama biz dosyaya genel olarak baktığımız zaman, annenin ihmalin ötesinde bir durumunun olduğunu yani biliyor ama yine de çocuğu oraya bırakmaya devam ediyor gibi bir tablo var o dosyada, inşallah öyle ilerler.

Yine, müdahil olduğumuz davalarda Bakanlığımızın rolü olarak haksız tahrik, takdiri indirim nedenleri ve alt sınırdan ceza tayini konularına itirazlarımızdan bahsedebiliriz. Haksız tahrik çocuk dosyalarında çok karşımıza çıkmıyor, daha çok kadınla ilgili davalarda ama yine de burada da eğer olursa, haksız tahrikin tam yasada bulunan koşulları taşıyan vakalarda uygulanmasını talep ediyoruz çünkü bu da temel cezada ciddi indirim sebepleri olan bir kurum. Takdiri indirim nedenleri çocukla ilgili vakalarda gündeme gelebiliyor. Kamuoyunda geçmişten beri "kravat indirimi" olarak bilinen ve sanığın belli koşulları sağladığı durumlarda temel cezada indirim yapılmasını sağlayan bir hüküm. 2022 yılında bu hükümde ciddi bir değişiklik yapıldı yani sırf sanığın mahkemeyi etkilemeye yönelik davranışlarının takdiri indirim nedeni olarak uygulanmaması, mutlak bir pişmanlığı ortaya çıkaran bir davranışının olması durumlarında ancak uygulanması gerektiği yönünde düzenleme yapıldı. Bunun da takipçisi olmaya çalışıyoruz. Burada, sadece Bakanlığımız tarafından itiraz edilip örneğin, hukuka aykırı uygulanan takdiri indirim sebebiyle çocuğun nitelikli cinsel istismarı davasında burada bizim itirazımızla takdiri indirim nedeni uygulanan bir dosya Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından bozulmuştu. Yine, alt ve üst sınırlar, biliyorsunuz, ceza alt ve üst sınırlar olarak belirleniyor ceza kanunlarında, bazen alt sınırdan uzaklaşıyor, bazen üst sınırdan. Bunun da mutlaka gerekçeli olarak yapılması gerektiği yönünde itirazlarımızı vazgeçmeden ileri sürmeye devam ediyoruz. Somut olayın özelliklerine göre bir gerekçe olmadan verilmemesi için takipçi olduğumuz bir konu. Burada da mesela, çocuğun cinsel istismarı davasında alt sınırdan verilen cezayı alt sınırdan uzaklaştırarak

verilmesi gerektiği yönünde temyiz etmiştik ve bozulmuştu bu karar da. Burada, dediğim gibi, Bakanlığımızdan başka itiraz eden yargılama süjesinin olmadığı kararları özellikle örnek gösteriyorum çünkü özellikle, mağdur çocuk vefat etmişse kimse olmuyor yani haklarını savunacak hiç kimse olmuyor; bu tür dosyalarımız çok fazla var. Bizden başka kimsenin çocuğun haklarını savunmadığı dosyalarımız çok fazla. Yine, burada da sarkıntılık yapmak suretiyle çocuğun cinsel istismarı davasında beraat itirazımızla, beraat kararının kaldırılarak sanıkların cezalandırılması ve çocuğa temsil kayyumu atanması gerekçesiyle bozulmuş bir karar örneği var. Burada, yine, çocuğun cinsel istismarında mağdur ile müşteki arasında menfaat çatışması bulunduğu gözetilerek, temsil kayyumu atanması gerektiği gözetilmeden karar verilmiş olmasını bozma gerekçesi olarak yapmış bölge adliye mahkemesi İstanbul'da. Burada da yine, çocuğun cinsel istismarı davasında beraat kararının kaldırılarak sanığın cezalandırılması yönünde bir bozma kararımız var. Bu da aynı şekilde cinsel istismarda beraat kararının kaldırılarak sanıkların cezalandırılması yönünde bir karar var.

Sunumumuz bu kadar, teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Biz teşekkür ediyoruz.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Ayşegül Yıldırım Kara ve Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü Özge Aydiş Toy tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Sayın Genel Müdürümüz, müsaade ederseniz -soru sormak isteyen arkadaşlarımız önündeki düğmelere bassınlar, sıraya alalım- benim bir talebim olacak Komisyon Başkanlığı olarak. Bir cümleniz oldu "Sadece bizim Bakanlığımızın çocuğun hakkını savunduğu davalarda" dediniz. Bu hükmü çocuğun hakkını Bakanlığın savunması değil de kanunun savunması hâline getirecek bir yasal düzenleme için teklifinizi bekliyorum. Bunu yazılı olarak lütfen... Meramımı anlattım herhâlde. Çünkü Türkiye'deki pek çok davada siz haberdar olamıyorsunuz, giremiyorsunuz, onun için orada yasayla savunulur hâle getirebilmeliyiz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Zorunlu bir savunma olarak.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Baroları da bu kotaya koyabiliriz.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Başkanım, o zaman istismarla ilgili şeyi de... "Sadece cinsel istismar olarak değerlendiriliyor kanunda, diğer istismar türleriyle ilgili bir ceza yok." denildi mesela.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - O konuda da bir yasal düzenleme teklifi...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Yani isim olarak "istismar" olarak değerlendirilmemekte birlikte başka isimler altında düzenlenmiş suçlar var ama "fiziksel istismar" diye bir suç yok ya da "duygusal istismar" diye. Fiziksel istismar varsa yaralama suçu oluşuyor, çocuk olunca...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Mesela yaşı tutmuyor ama mesela çalıştığı... Bunlarla ilgili herhangi bir kanunda yeri var mı bunun? Yani geniş bir istismar alanı, Genel Müdürümüz onu kapsamlı bir şekilde anlattı. Oradaki o istismar suçlarını kapsayacak şekilde mi bu? Dediniz ya, hani sadece cinsel istismar ayrımı yaptınız ya kanunda tanımlanması açısından.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Yok, çocuğa cezasız kalması gibi bir durum söz konusu değil ama isim olarak "istismar" adı sadece cinsel istismar suçunda kullanılmış ama çocuğa karşı işlenen her türlü eylemin cezası var, farklı isimler adı altında. Onu demek istedim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Cezasız bırakılmamış.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Hayır, cezasız bırakılma gibi bir durum söz konusu değil.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Peki, fark ediyor mu, yani hani o istismar adı altında olan ile olmayanların arasında cezalandırma açısından fark ediyor mu? Öyle olsa daha mı farklı bir ceza ya da yaptırım, bir müeyyidesi olur? O açıdan ayrımın önemli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Yani diğer suçları istismar kapsamına alsak çocuk lehine bir şey olur mu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Yani, ceza hukuku anlamında isim değil eylemin ağırlığı ceza miktarını belirlediği için belki de genel olarak bir bakış olarak yaralama çocuğa karşı işlendiğinde fiziksel istismar olarak değerlendirilse cezası daha farklı tayin edilir mi? O, yasa koyucunun takdiri olur, olabilir.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Yani o açıdan soruyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Tabii, nitelikli hâl oluşturuyor. O, yasa koyucunun takdiri olabilir, düşünülebilir.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Buyurun Kamuran Bey.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, ben hukukçu arkadaşlarımıza şu soruyu sormak istiyorum: "60.645 dava." dediniz. Avukat sayısı da 418, kişi başına 145 dosya düşüyor. Bu ağır bir iş yükü değil mi? Çünkü takip açısından da sıkıntılı. Büyükşehirleri oranladığımızda ya da oraya baktığımızda tüm davalardan aslında muhakkak haberdar oluyorsunuz, muhakkak bilginiz oluyor ama bizim tarafımızdan da Bakanlık tarafından da yeterince bu dosyaların takibi yapılıyor mu? Sonuçta her davayı, her şeyi bir mi değerlendiriyoruz? Yani 145 dosya az bir dosya değil her hukukçu başına, her avukat başına; bu bir.

İkincisi, "Alo 183" dedik. Bu sadece Türkçe mi yani diğer dillerde bir hizmet veriliyor mu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA - 7/24 farklı dillerde hizmet vermekte.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Hangileri mesela? Orada bir açıklama göremedim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA -
Hangi dillerde olduğunu ben şimdi size paylaşıcağım.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Tamam.

İkincisi bir de bu çocukların yoksulluğu aslında ihmal ve istismarın önünü açıyor, dolayısıyla maddi açıdan ailelerin desteklenmesi ve güçlendirilmesi... Bu ihmal ve istismarın önüne geçmek için Bakanlığın yaptığı bir çalışma var mı?

Yine, 2023 yılında güvenlik birimlerine giden ve götürülen mağdur 242.875 çocuğun yüzde 12'sine yakını cinsel istismara maruz kalmış. Bu oran, yaklaşık 29 bin çocuğa tekabül ediyor. Az önce ifade ettiğim 60 bin dosya içerisinde neredeyse 29 bini yani oranlarsak yarısı, her 2 dosyadan 1 tanesi çocuk istismarına denk gelebilir diye bir oran olabilir. Yine, bu 29 bin çocuğun yüzde 85'inden fazlası kız çocuğu; TÜİK verileri bunlar. Yine, TÜİK verilerine göre, 2024 yılının ilk altı ayında en az 14 kız çocuğu erkekler tarafından darbedilmiş. Yine, TÜİK verileri, 2023 yılında, Türkiye genelinde 15 yaşından küçük 130 çocuk doğum yapmıştır diye kayıt almış; bu çocukların 4'ü ikinci doğumu yaparken, 15-17 arasındaki grupta 6.505 çocuk olduğunu ifade edilmiş. Bu gruptaki çocukların 535'i ikinci kez, yüzde 31'i ise üçüncü kez doğum yapmıştır. Bu oran normal mi, Türkiye açısından soruyorum? Bu bir.

İkincisi, Bakanlığın kaybolan çocuklarla ilgili herhangi bir verisi, en azından sekiz yıldır yok. Bu konuda bir çalışmanızı mı yok ya da çalışma var da bunu paylaşmıyor musunuz? Sekiz yıldır, kaybolan çocuklarla ilgili herhangi bir veriye ulaşamıyoruz. Soru önergelerinize de cevap alamıyoruz.

Açıkçası "Bu ÇEMATEM, çocuk ve ergen madde bağımlılığı tedavi merkezleri hemen hemen 81 ilde var." dediniz. Farklı isimlerde oluyor valilik bünyelerinde. Yalnız bunun topluma yaygınlaştırılması, tabana yayılması için Bakanlığın bir çalışması olamaz mı? Örneğin, ilçe belediyeleri varsa, belde belediyeleri varsa, büyükşehir belediyeleri varsa, ilgili sivil toplum örgütleri ve dernekler varsa bunlarla bir eşgüdüm var mı? Çünkü biz tabana yaymadığımız sürece, kâğıt üzerinde her şey dört dörtlük de olsa ne yazık ki sonucunu alamıyoruz. Bugün, çocuklar açısından uyuşturucu madde bağımlılığı neredeyse 8 yaşına kadar gelmiş. Bu, aslında Bakanlığın önleyici hizmetleri arasında bence en başat olması gerekir; uyuşturucuyla mücadele.

Yine, biz birkaç önerimizi de sunmak istiyoruz: İlk olarak kronikleşmiş çocuk yoksulluğuna karşı çocukların her türlü istismar, kötü muamele ve ayrımcılıktan korunması yönünde politikaların hayata geçirilmesi ve bunlara önem verilmesi gerekir. Başta eğitim ve sağlık olmak üzere tüm kamu hizmetlerinden ana dilde, eşit ve parasız bir biçimde yararlanması için kamusal hizmetler artırılmalı, çocukların işçileştirilmesinin önüne geçmek için ailelere verilen çocuk destekleri yeniden düzenlenmeli ve sosyal adımlar yerine iyileştirmeyi sürekli hâle getirecek sosyal hizmetler, sosyal hizmet politikaları üretilmelidir. Yaş oranı küçük yaştaki çocuklara kadar inen madde kullanımının artmasına yönelik gerekli tüm tedbirler alınmalı ve buna dair önleyici politikalar geliştirmelidir, az önce de ifade ettim. Yine, ÇEMATEM'lerin uyuşturucu kullanımının tedavi edildiği mekânlar olarak donatılması ve gerekli tüm imkânların sağlanması için kaynak sağlanması, aktarılması hayatidir. Mülteci ve sığınmacı engelli çocuklara yönelik engellilik durumları dikkate alınarak bu bireylere yönelik eğitim, ulaşım ve beslenme hizmetleri özgün bir şekilde sunulmalıdır. Rehabilitasyon ve sağlık hakları kesintisiz korunmalıdır. Engelli çocuklara verilen eğitim, sağlık ve rehabilitasyon ve diğer kamu hizmetlerinin halka yatkınlık ilkesi esas alınarak ve buna uygun olarak yerel yönetimler eliyle veya yerelden verilmesinin esas alınması gerektiğini düşünüyoruz çünkü burada geçen... Dün mesela, biz Kilis ve Gaziantep Valiliğine gittik, bu mültecilerin geri dönüşüyle ilgili yerinde tespitleri yaptık. Bize verilen sunumda, ilkokul çağındaki çocuk sayısı liseye geldiğinde neredeyse yüzde 80 düşüyor. Bakanlığın bu konuda da bir çalışması var mı mesela? Neden bu çocuklar işçileştiriliyor?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Mülteci çocuklar.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Evet, mülteci çocuklar açısından söylüyorum, Bakanlığın aktardığı veriler. Yani bunun denetimleri yapılamaz mı? Her gittiğimiz büfede, markette, şeyde işçileştirilmiş bir çocuk var. Bu da istismarın ve şiddetin önünü açıyor. Bunlara ilişkin Bakanlığın çalışması olacaksa...

Bir diğer öneri bu ÇEMATEM'lerle ilgili; ilgili bakanların, milletvekillerinin, belediye başkanlarının, valilerin, gerekirse ayda bir halk buluşması, çocuklarla buluşması, daha çok toplumsallaşması ve sosyalleşmesi için en azından programlar hazırlanmalı. Bu işin içine hukukçularımız da dâhil edilmeli çünkü en çok istatistikler aslında Bakanlığın hukukçularında var. Hangi dava türüne ilişkin, kaç olay olmuş, bunu aktifleştirmemiz lazım yani toplumsallaştırmamız lazım. Şimdi, biz kâğıt üzerinde her şeyi dört dörtlük yaparız ama uygulamacılarda da sorun, en büyük mesele uygulamada, eğer uygulama iyiye sorumlu olmaz. Dolayısıyla denetimlerin de artması gerektiği kanaatindeyiz. Bakanlığın bu konuda çalışmalarını açıkçası biz de bekliyoruz çünkü yeni istismar dosyalarının olmaması için, yeni cinayetlerin olmaması için, yeni şiddet olaylarının olmaması için bu önemlidir. Mesela, basında önüne düştü, hemen aktarıyorum: "Çocuklara işkence haberleri bitmiyor, Niğde'den sonra Antep." Bu hafta içerisinde oluyor. Ben kayıtlara geçmemesi için haberlerin içeriğini okumayacağım ama gün geçmiyor ki çocuklarla ilişkin bir istismar veya bir şiddet olayı ya da bir ölüm olayı duymayalım. Dolayısıyla Bakanlığın, bence tüm gücünü, büyük bir kısmını daha doğrusu, bu çocuklara ilişkin şiddetin, istismarın önlenmesi için harcaması gerektiği kanaatindeyiz. Biz, vekiller olarak da bu konuda eğer bütçe ise bütçe, ne gerekiyorsa yapmaya hazır olduğumuzu, en azından parti olarak ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum sunumlarınız için.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Bu soruları not alıyoruz, burada cevap verebileceklerinizi burada cevaplıyorsunuz, olmazsa yazılı olarak da Komisyonumuza daha sonra iletebilirsiniz.

Buyurun.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Değerli Başkanım ve kıymetli Komisyon üyeleri, Aile Bakanlığımızın değerli bürokratları; çok teşekkür ediyoruz verdiğiniz bilgiler için.

Benim de sorularım olacak. Sayın Genel Müdür size sormak istiyorum, bu çocuk istismarıyla ilgili son beş yıla ait veri var mı Bakanlığınızda? Tabii ki intikal edenleri ancak bileceksiniz. Varsa, bu vakaların bölgesel dağılımı nasıl?

Yine, Bakanlık çocuk istismarını önlemeye yönelik hangi eğitim programlarını yürütmektedir? Biraz bahsettiniz ama sunumu biraz da hızlı bitirmek zorunda hissettiğiniz için her şeyi takip edemedik açıkçası. Biraz da sunum kalitesini de burada tenkit etmek istiyorum. Yani kim hazırladıysa, sizle alakalı değil, dikkat çekmiyor, bunu da ilave edeyim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Sunum kalitesinin vebali bende olabilir çünkü arkadaşları zamanla kısıtladım.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - İşte, yani bilemiyorum kimde, sizi suçlamıyorum asla ama hazırlayanın renklere bile dikkat etmesi lazım sunumlarda, dikkati dağıtıyor çünkü.

Evet, çocuk istismarını önlemeye yönelik hangi eğitim programları yürütülmektedir? Bu konuda kamuoyunu bilinçlendirme çalışmaları nasıl yapılmaktadır? Çocuk istismarı mağdurlarına sağlanan hukuki destek ve rehabilitasyon hizmetleri nelerdir? Bunları böyle bir sıralamakta fayda var. Mağdur çocukların aileleri için destek mekanizmalarınızı nasıl yürütüyorsunuz? Yine, Çocuk Koruma Kanunu'nda ve uygulamasında ne tür düzenlemeler yapılmalıdır? Bakanlık olarak, Genel Müdürlüğünüz olarak görüşlerinizi bilmek istiyoruz. Yine, Bakanlık bu çocukla ilgili STK'ler ve diğer kurumlarla nasıl bir iş birliği yürütüyor? Yine, istismara uğrayan çocukların tespit edilmesi ve ihbar süreçlerinde hangi mekanizmalar kullanılmaktadır? Size direkt başvurulara nasıl bir yol gösteriyorsunuz? Daha önceki yıllarda sizin kurumunuza başvuran çocuk istismarıyla ilgili -yani siz yoktunuz belki o zaman- çok büyük sıkıntılar yaşayan anneleri biliyorum. Çocuk destek hatlarının etkinliğini nasıl değerlendiriyorsunuz, 183'ü? Yine, koruma altındaki yani Bakanlığınızın koruması altındaki çocukların yetiştirilmesine ilişkin eksikliklerin olduğunu hepimiz biliyoruz. Bakanlık, koruma altındaki çocukların psikolojik ve sosyal gelişimlerini desteklemek için ne tür programlar uyguluyor? Çocukların kişisel gelişiminde gözlemlenen eksiklikler ve bunlara yönelik alınan önlemler nelerdir? Koruma altındaki çocukların eğitim düzeyleri ve akademik başarıları hakkında Bakanlığın düzenli bir izleme ve değerlendirme sistemi var mı? Bu çocuklara yönelik mesleki rehberlik ve kariyer planlama hizmetleri yeterince sağlanıyor mu? Bakanlığın korunmasındaki çocuklara sağlanan barınma koşulları yani o sevgievleri -herhâlde artık sevgievlerinin dışında başka birimleriniz var mı veya çok çocuğun kaldığı birimler var mı, onu şu anda bilemiyorum ama- uluslararası standartlara uygun mu? Bu çocukların günlük bakım ihtiyaçlarının karşılanmasında karşılaşılan sorunlar neler? Koruma altındaki çocukların sıcak bir aile ortamında yetiştirilmeleri için yürütülen koruyucu aile ve evlat edinme programlarının etkinliği ne düzeydedir? Evet, rakamsal olarak ben mi kaçırdım bilmiyorum, var mıydı sunumumuzda, yoktu diye hatırlıyorum, onların da olmasında fayda var. Ne kadar çocuğumuz, kaç koruyucu ailede, bunları da bilmek isteriz. Koruyucu aile şartlarının da ortaya konması lazım ki burada Aile Bakanlığının en önemli konusu kendi koruması altındaki çocukların yetiştirilmesi önem arz ediyor. Yine, koruma altındaki çocuklara yönelik bakım ve hizmetlerin denetimi nasıl yapılmaktadır? En önemli konulardan biri de budur. Denetimlerde tespit edilen aksaklıklar nelerdir ve bunların giderilmesine yönelik hangi adımlar atılmıştır? Bakanlığın korunmasındaki çocukların istismara uğramalarını önlemek için alınan önlemler nelerdir? Bu çocuklar arasında istismar veya ihmal vakalarının yaşanmaması için personel eğitimine yönelik düzenlemeleriniz var mıdır, yapılmakta mıdır? Biraz önce sayın vekil de ifade etti, kaybolan çocuklar çok önemli bir konu. Gerçekten uzun yıllardır kaybolan çocuk verilerine erişmek mümkün değildir. Bize gelme bile, belki sizin Bakanlık olarak İçişleri Bakanlığıyla ortak bir çalışma alanınız var mı? Bunlar hakkında da en azından Komisyonumuzu bilgilendirmeniz çok önem arz etmektedir.

En son sorum da Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne olsun. Evet, Narin konusu çok önemli, biz de mahkemede bulunduk. Yine, Başkan Vekilimiz Başkanlığında oluşan ekiple ÇİM merkezlerini de ziyaret ettik. Gerçekten, Diyarbakır ÇİM örnek teşkil edebilecek birçok ÇİM merkezine. 71 ilde olduğunu biliyoruz. Diyarbakır'daki ÇİM merkezi gerçekten çok ideal bir ÇİM merkeziydi. Gezdik, onlar bize şeyleri de yolladı ki raporlarımızda eminim yer alacak bir konu. Aynı zamanda mahkemeyi de takip ettik. Şimdi, biraz önce siz de Tavşantepe köyünde 50 çocuğun sosyal incelemeye alındığını, uygun hizmet modelleri geliştirildiğini ifade ettiniz. O çocukların gerçekten psikolojik olarak bu süreçleri atlattması gerekiyordu; nasıl bir destek sağladınız, nasıl bir uygun hizmet modelinden bahsediyorsunuz? Yani ne dikkatinizi çekti o 50 çocuk üzerinde? Korku, suskunluk, konuşmama veya bazı şeyleri söylememe... Çünkü bu çocukların bir kısmı korkutulmuştu, bir kısmı yanlış şekilde yönlendirilip yanlış ifade vermeleri sağlanmıştı. Siz, Bakanlık personeli olarak -belki aramızda yoktur ama- size intikal eden bilgileri de burada paylaşırsanız memnun oluruz. En azından gözlemler önemlidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Çok baba sorular ha. Eskiden kurumların teftiş rehberleri olurdu, müfettişler giderken şu şu konulara bakılacak diye. Efendim, teftiş rehberi gibiydi sorularınız. Pek çoğu benim de düşündüğüm sorulardı. Yazılı kısmına yazılı verirsiniz, burada cevap vereceklerinize burada verirsiniz.

Teşekkür ediyorum.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Tabii, hepsine veremeyebilirsiniz. Zaten yarım yamalak olmasın; mesele, Komisyonumuzun faydalanabilmesi.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Teşekkür ediyorum.

Buyurun efendim.

PELİN YILIK (Çankırı) - Teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın 2 Genel Müdürüne de kıymetli sunumları için teşekkür ediyorum.

Bu manada da hem mesleki anlamda hem de tecrübe anlamında çok ciddi bir birikiminizin olduğunu düşünüyorum. Burada öncelikle sormak istediğim konu şu: Birtakım farkındalık eğitimlerinin verildiğinden bahsettiniz; özellikle işçi çocukların yaşam becerilerinin güçlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik farkındalık eğitim programı ve çocukların dijital risklerden korunmasında toplumsal farkındalık kampanyası. Ben, topyekûn bir farkındalığın da çok anlamlı olduğunu düşünüyorum. Özellikle bu 2 eğitim içeriğiyle ilgili birazcık daha detaylı bilgi rica edeceğim sizden.

İkinci aşamada da ben multidisipliner bir yaklaşımı çok önemli buluyorum çünkü -biraz önce sayın vekilimiz de bahsetti- uyuşturucuyla mücadelede, mesela veya bağımlılıkta emniyetle ya da bu konuda çalışan birimlerle bir ortak çalışma alanınız var mı? Aynı zamanda mesela çocuk hekimleri ya da acile müracaat eden çocuklardan da istismarla ilgili birtakım bilgiler ortaya çıkabiliyor. Bunun için bir ortak çalışma paydası söz konusu mu? Bunu merak ediyorum. Bunlar ilgili biraz daha detaylı bilgi rica edeceğim.

Yine, engelli çocukların istismarına yönelik ayrı bir uygulama var mı? Bir de tabii, çocukların içinde yaşadığı çevre çok önemli. Bazen bu mağduriyetin, ihmal ve istismarın aileden kaynaklı olduğunu görüyoruz. Mesela, komşular olabilir veya yakın çevredeki akrabalar olabilir, bunlardan da birtakım bilgiler çocukla ilgili alınabilir diye düşünüyorum. Mesela, çocukların korunması için aileye uygulanan müeyyideler var mı? Belki Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz bu soruya daha etkin cevap verebilir. Örneğin, Almanya'da, çocuğa karşı bir ihmalde bulunduğunuzda devlet çocuğu elinizden alıyor ve çok ağır yaptırımları var ve çok korkuyor aileler bu durumdan. Bunlarla ilgili bir hukuki düzenlemeye gidilebilir mi? Bizim mevzuatımızdaki durum nasıl? Biraz bu konuda bilgiye ihtiyacımız var.

Yine, mesela oradaki küçük çocukların farkındalıklarının çok yüksek olduğunu görüyorum. Benim de yurt dışında takip ettiğim, beraber çalıştığım çocuklar var. Özellikle uğrayabilecekleri istismara, suistimale karşı çok enformeler ve kendilerini yaşları küçük de olsa çok ciddi ifade edebiliyorlar. Benzer bir farkındalığın, topyekûn farkındalığın oluşması için biz de bir toplumsal çalışma yapabiliriz ama sadece sizin Bakanlığınızın çabasıyla olabilecek gibi görünmüyor; birçok bakanlığın ve birçok kurumun, sivil toplum kuruluşlarının, birçok yapının da işin içine katılması lazım.

Bir de son olarak, yine Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüze şunu sormak istiyorum: Çocuklara karşı işlenen suçlarda Bakanlığın müdahil olma süreçlerini çok etraflıca anlattınız ama burada anlamak istediğim, böyle bir bildirim aldığınızda fiilî olarak süreç nasıl işliyor? Mesela sizin merkezdeki avukatlarınız ya da hukuk müşavirlerinizden biri görevlendirilip "Bu dosyayı sen takip et." mi deniliyor? Oradaki sürecin işleyişiyle ilgili de birazcık detay bilgi rica edeceğim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Biz de teşekkür ederiz.

Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de sunumlarınız için teşekkür ediyorum. Hoş geldiniz.

Şimdi, kadın ve çocuk deyince zaten ikisi birbirine çok bağlı, çocuğu anneden ayırmak, ayırt etmek ve değerlendirmek de sığ kalır. Öncelikle şunu merak ediyorum: İçişleri Bakanlığı ve yine beraberinde de İçişleri Bakanlığının haricinde Millî Eğitim Bakanlığı yani çocuğun ilgili olan bakanlıklarıyla iş birliği olarak ne tür iş birlikleri içindesiniz?

Farkındalık, evet çok önemli, koruyucu, önleyici tedbir anlamında ailenin ve çocuğun çevresinin yani eğitimcilerinin ya da çevresinde bulunan diğer arkadaşlarının farkındalık eğitimleriyle güçlendirilmesi önemli ancak bir o kadar önemli olan da caydırıcı etkenler. Bu konularda caydırıcı etkenler noktasında da bağımlılıklar çok önemli. Dijital bağımlılık çocukları esir alan ve gün geçtikçe de sayısı ve etkisi artan bir oranda zarar veren bir etki, hatta "beyin çürümesi" diye geçiyor. Çocuğun nitelsiz, eve zarar veren bilgilere maruz kalması, küçük yaşlardan itibaren maruz kalması terimi dünya çapında "beyin çürümesi" olarak geçiyor, literatürde kullanılıyor artık. Bununla ilgili, farkındalığın ötesinde neler yapıyorsunuz? Hazırladığınız ve bize destek olacağınız, bizim kanun yapma süreçlerimizde destek olacağınız önerileriniz, birlikte çalışabileceğimiz önerileriniz neler? Dijitalleşme bizim gündemimizde de yer alıyor ve burada sizin çok önemli bir kritik öneminiz var, bunu da çok önemsiyorum.

Yine, madde bağımlılığı, farkındalığın ötesinde, caydırıcı cezalarla ve önleyici tedbirlerle çocukların, gençlerin korunması gereken çok önemli bir alan. Bakın, dijital riskler dedik, madde bağımlılığı dedik ama bu sene madde bağımlılığının da önüne geçen kumar ve bahis. Bahis bağımlılığı çocukları da telefonda bir tıkla erişebilecekleri bir şekilde tehdit ediyor. Evet, ailelerin farkındalığı önemli ama bunlarla ilgili düşündüğünüz, planladığınız hem koruyucu, önleyici tedbirler anlamında hem de hukuki düzenlemeler anlamında bize söyleyebileceğiniz yeni şeyler neler?

Hızlıca başka bir konuya geçmek istiyorum. O konu da şöyle: Mahkemelerde annelerinin yanında bazen çocukları da görüyoruz yani mahkeme süreçlerinden; mahkemelerde görmüyoruz da mahkeme süreçlerinden etkilenen çocukları görüyoruz, cümleyi yeniden kuruyorum. Şimdi, bu anlamda bu çocukların bu süreçlerden uzak kalması da son derece önemli. Bunun için sizin koruyucu, önleyici tedbirler anlamında düşündüğünüz, planladığınız yeni politikalarınız var mıdır?

Müdahil olduğunuz kadın davaları süreçleri nasıl işliyor? Davalara ilişkin elinizde istatistikler var mı, doğrudan çocukların da etkilendiği davalarla ilgili? Kadın davalarında mağdurların yanında bulunan çocukların durumuyla ilgili bir istatistik çalışmanız var mı yakın zamana dair? Bu çocukların rehabilitasyonu, barınma veya eğitim ihtiyaçları için yine yürüttüğünüz özel bir politika ve uygulama var mı? Anneleriyle birlikte koruma altına alınan ya da sığınmaevlerine alınan ve orada kalan çocukların sayısına ilişkin bir veriniz var mı? Bakanlık kadın davalarına müdahil olma kararını hangi kriterlere göre belirliyor? Yine bu da önemli çünkü o kadınlardan, kadınların yaşamından çocuklar da etkileniyor dediğim gibi.

Müdahil olunan davaların takip ve sonuçlandırılma süreçlerinde Bakanlık adına görev yapan birimler nasıl bir koordinasyon sağlıyor? Kadın ve çocuklara yönelik destek mekanizmalarında, çocuk perspektifiyle baktığımızda, kadın davalarında çocuğun üstün yararını gözetken bir yaklaşımınız olduğunu düşünüyorum. Bu noktada da dediğim gibi çocuk odaklı sorularımızın, kadını ve çocuğu da kapsayan önemi haiz olması sebebiyle bu sorularımın yanıtlanmasını rica ediyorum sizden.

En son bu şey çok canımızı yaktı, biliyorsunuz İzmir olayı, 5 evladımızı kaybettik. Orada yine çok endişe uyandıran ve kafalarda soru işareti oluşturan konu şuydu: Sizin Bakanlığınızın uygulayıcı arkadaşlarının yani Bakanlık personelinizin defalarca gidip geldiği ve aileyi gözlemlediği. Şimdi, o kadar berbat şartlarda ve korunamayan çocuklar varken, anne çocuklarıyla kalmak istese bile o çocukların yaşamsal riskleri varsa nasıl oldu bu olay? Halk dilinde "basiret bağlanması" mı derler, yani nasıl görülemedi? Çünkü yine biliyorum, sizlerin gözlemlerinizde derecelendirilmiş bir gözlemler sistemi uyguluyorsunuz. O kriterler uygulanmadı mı, uygulanamadı mı? Neden böyle oldu? Onu sormak istiyorum.

Son olarak bir de bu tedbir kararlarına değinmek istiyorum. Tedbir kararlarında da kadına, ailesi tarafından bakılmadığı tespit edilen bir çocuk için koruma tedbirleri gereğince uygulanabiliyor mu? Bakım merkezlerine alınıyor, sevgievlerine alınabiliyor bu çocuklar ama kısa süreli alındığını duyuyoruz sivil toplumla olan iletişimlerimizde de. Bu kısa süreli, iki aylık, üç aylık bakım sağlandıktan sonra tekrar aynı ortama çocuk gönderildiğinde yine bir zorluk yaşamıyor mu? Bu kısa sürelerin sebebi nedir? Bir de onu öğrenmek istiyorum.

Biraz fazla soru oldu ama bunlar böyle hep birikmiş sorularımız tabii.

OTURUM BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Yerli yerinde cevaplandırılması rapora da katkı sunacak sorulardı.

Sayın Vekilim, Sema Hanım'a söz vereceğim, sonrasında size vereceğim.

Buyurun Sayın Vekilim.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Her 2 genel müdürümüze de sunumları için çok teşekkür ediyorum. Çok spesifik iki soruyla... Çünkü genel manzarayı arkadaşlarımız çizdiler. Tabii, istatistikler çok iç açıcı değil ve hakikaten yürek yaralayıcı diyelim. Son yıllarda gördüğümüz kadarıyla kurumlar arasında bazen farklılık arz etse de artan suçlarda ilk 3'ün içine girmiş durumda çocuğa yönelik cinsel istismar suçları. Konunun çok boyutu var ama anlatımlarınızdan iki şeyi sormak istiyorum.

Şimdi burada en önemli meselenin aslında, çocuğun sesini duyuracak güvenli mekanizmaların oluşması meselesi. Yani bence ilk düşme buradan başlıyor, burada doğru adımı attığımızda inşallah azalması ve sıfıra doğru gitmesi noktasında doğru bir güzergâh çizilmiş olacağına hepimiz bence inanıyoruz.

Şimdi, bu, tabii, önleyici mekanizmalara işaret ediyor ve bu önleyici mekanizmaların işlerliğinde de bizim karşımıza iki fiilî, sahada olan yani konunun fiilî olarak içinde olan iki kurum var; bir tanesi Millî Eğitim Bakanlığının okullardaki rehberlik birimleri. Birincisi, burada zaten şeyi görüyoruz yani hem istatistikler, genel raporlar, çocukların konuyla alakalı en fazla muhatap aldıkları kurumun MEB yani öğretmenleri olduğunu söylüyor, bu güzel bir şey. Siz burada bu rehber öğretmenlerle bir diyalog içerisinde misiniz yani sürece ne kadar dâhil oluyorsunuz, onların yanında ne kadar yer alıyorsunuz? Sayıları evet, çok yetersiz yani 600 nüfuslu bir okulda 1 tane rehber öğretmen gibi bir durum söz konusu ama bu sizin konunuz olmadığı için buraya girmeyeceğim ama onlarla olan iş birliği ve işin yürüyüşü noktasında mutlaka sizin bir dokunuşunuz vardır diye tahmin ediyorum. Oradaki iş birliğinizin biraz detayını bilmeye ihtiyacımız var.

İkincisi direkt sizin alanınız; saha ziyaret birimlerinden bahsetti Sayın Kara ve bu birimlerin aslında önleyici tedbir anlamında ciddi bir şeyi var, bir yere oturuyor yani. Burada süreç nasıl işliyor? Yani direkt aileler mi yani anne-babalar mı muhatap alınıyor bu saha ziyaretlerinde, çocuklarla da özel görüşmeler yapılıyor mu? Yani böyle bir şeyin varlığı ya da yokluğu noktasında ya da bir farkındalık oluşturma noktasında en tercih edeceğimiz budur tabii ki. Bunların rakamsal durumu nedir? Ne kadar saha ziyareti yapabiliyorsunuz, ne kadar insanımıza ulaşılabilir? Bu şekilde tespit ettiğiniz vakalar var mı? Bu etkili bir yöntem mi yani bunun üzerine mi gidilmesi lazım? Sayın Vekilimizin söylediği gibi gerekirse burada bütçeyi artırıp buraya yüklenilerek hakikaten önleyici tedbir kapsamında bu mekanizmadan daha fazla faydalanmanın önü açılabilir. Ama bunu tabii ki sahada olan kişiler olarak siz söyleyebilirsiniz bize.

Şimdi, bir diğer mesele, tabii, sayısal verilerden ziyade her bir hikâyenin aslında derinlemesine incelenmesi gibi bir durum var çünkü hepsi bambaşka; kimi aileden, kimi sokaktan, kimi yabancılardan yani dışarıdan insanlardan, kimi kurum içerisinde, kimi bireysel bir şekilde bu istismara maruz kalıyor; hepsi ayrı ayrı hikâye. Şimdi, Hukuk İşleri Genel Müdürümüz şöyle bir ifade kullandı, dedi ki: "Takdiri indirim nedeni olan bir suç talebimizde Yargıtay talebimizi yerinde buldu ve buna olumlu yanıt verdi." Elbette Yargıtayın bu olumlu talebi çok değerli, emsal teşkil etmesi açısından değerli ama bazen bakıyoruz ki birçok şey...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Artırıcı, indirim değil artırıcı.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Yok, indirim yapılan şeyde indirimi kaldıran bir talepte bulunmuşlar yani konu indirimle alakalı ama onlar onu kaldırıyorlar. Ama bazen de bu emsal teşkil etmeyebiliyor yani Yargıtayın her içtihi karşılık bulmayabiliyor. Şimdi, bu tür -o yüzden her hikâye kendi içerisinde ayrı bir önem taşıyor dedim- durumlarda oluşturduğunuz bir şey var mı? Yani bunu bir kanuni düzenlemeye çevirmemiz gerekir, bunun yasal bir düzenleme ihtiyacı vardır dediğiniz durumlar var mı, bizim Meclis olarak devreye girmemizi gerektiren? Hani mutlaka siz Bakanlıkta bunun çalışmasını zaten yaparsınız ama hani bunları bizlerle paylaşırsanız daha hızlı yol alabiliriz kanaatindeyim, bu Komisyon da zaten bunun için kuruldu.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Biz teşekkür ediyoruz.

TÜRKAN ELÇİ (İstanbul) - Öncelikle sunumunuz için sizlere teşekkür etmek isterim.

Benim sizlere kısa bir sorum olacak çocukların eğitim hakkının ihlali bağlamında. Mülteci çocuklarla ilgili bir soru soracağım: Mülteci çocukların okul kaydı için gerekli adres güncellemesinin yapılmaması sebebiyle erişime, eğitime erişim hakkının engellendiğine yönelik birtakım duyurular almıştık. Onunla ilgili kısa bir bilgilendirme yapabilir misiniz?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Teşekkür ediyorum.

Şimdi söz sizde.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Çocuk Hizmetlerinin yükü her zaman daha ağır olduğu için ben önden başlayayım istedim.

Sayın Vekilimizin takip ettiğimiz dava sayısı ve avukat sayımızla, iş yüküyle ilgili sorusuna cevap vermek istiyorum. Haziran ayından bu yana 80 yeni avukat istihdam ettik. Yani bu davalar takip ediliyor ama duruşmalar aynı güne, aynı saate denk geldiği zaman bir sıkışıklığımız oluyor. Orada değerlendirme yapıyoruz, ağır cezalara öncelik veriyoruz ama sahamızda iş yüküyle ilgili çok büyük bir şikâyet yok, elimizden geldiğince takip etmeye çalışıyoruz. Yani tabii, ben Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü olarak daha çok avukat isterim.

Şenol Hanım, adalet istatistikleriyle ilgili bir şey sormuştunuz. Bizim elimizde suç türü bakımından çok ciddi bir istatistik yok ama biz de Adalet Bakanlığının her yıl açıkladığı adalet istatistiklerinden takip ediyoruz, orada çok detaylı istatistikler var. TÜİK'te de var, TÜİK'te daha anonim biçimde var ama Adalet Bakanlığının istatistikleri çok sağlıklı, biz de oradan bakıyoruz. Bizim il bazında da vaka yoğunluğuna göre kendi içimizde sayılarımız oluyor. Onu biraz uzmanlaşma için ya da o konuya ağırlık vermek için değerlendiriyoruz; sayı önemli, veri önemli bir konu.

Tavşantepe köyündeki çocuklar dediniz, o konuya ben şimdi... Yani on dokuz yıldır avukatlık yapıyorum, Narin Güran dosyası benim gördüğüm en enteresan duruşmalardan bir tanesiydi, ben de katıldım. Çünkü orada yani ciddi bir seyirci vardı, orada sanıkların -yani Komisyon olarak bunu sizinle paylaşmak istiyorum, gerçi birçoğunuz gördünüz- samimi beyanda

bulunmasını beklemediğim bir ortam vardı orada; yüzlerce insan ayakta, çay içerek sanıkları dinleyen. Yani ben çok şaşırdım, meslek hayatımın dönüm noktası duruşmalarından biri oldu. Yani orada bir vatandaş çay içiyor ama orada birisi ağırlaştırılmış müebbetle yargılanıyor, biz onu dinliyoruz. Ama mahkemeyi de anlıyorum, şeffaf olmamakla suçlanacaktı bu kez, yeterince kişiyi içeri almadığı zaman. Zor bir duruşmaydı, ben orada ikinci duruşmada söz alıp çocuklarla ilgili... Yani sürekli herkes "Güran ailesi, Güran ailesi" diye ciddi bir etiketleme, olumsuz yönde bir etiketleme vardı. Biz bu köyde 158 çocuk tespit ettik, Güran ailesinden 50 küsur çocuk tespit ettik; bir kısmı için mahkemeden tedbir kararları aldık, bir yerden sonra uygulamadık çünkü aile bizim personelimizi köye almamaya başladı. Yani bu davaya yönelik kamuoyu desteği ile kamuoyu baskısının dengesi çok kritikti, biz onu çok kritik bir biçimde izledik. Ben duruşmada söz alıp özellikle izleyenlere, dışarıya bilgi verenlere, habercilere bir sağduyu çağrısında bulundum ama hiçbir yerde görmediniz bunu çünkü herhâlde memnun edici bir talep değildi. Lütfen, bu ailede başka çocuklar var ve aile bizi diğer çocuklarla görüştürmüyor, köye dahi giremedi arkadaşlarımız dedim. Ben duruşma sırasında aileden ve sanıkların avukatlarından rica ettim, izin verin bu çocuklarla biz görüşelim dedim çünkü onların da toparlanmaya ihtiyacı var, bu dosyada tek mağdur bir yerden sonra Narin olmamaya başladı. Çok şükür o duruşmadan sonra sanık avukatları ve aile bireyleri bize gelip teşekkür ettiler, "Bizim çocuklarımız, olayla ilgisi olmayan geniş ailedeki Güran soy isimli çocuklar okula gidemiyor." dediler. Nereyi açsalar soy isimlerini görüyorlar yani Komisyonun bu konuya dikkat çekmesini isterim. Aile büyükleri gelip Bakanlık olarak bize teşekkür ettiler "İyi ki bunu dile getirdiniz." dediler. Bir etkisi olmadı, Twitter'da yine aynı şeyler yapılmaya devam etti ama ikinci duruşmadan sonra artık arkadaşlarımız köye gidiyorlar, hatta ben o WhatsApp grubunda varım, az önce bile köyden döndüler, çocuklara yönelik tedbirleri şu anda artık uygulayabiliyorlar, danışmanlık... Tabii, o uzmanlık ve mesleki çalışma, o içerikte neler konuşuyorlar, nasıl bir çalışma yapıyor, benim o konuda bilgim yok ama en azından artık temas edebiliyoruz, mahkeme kararlarını uygulayabiliyoruz köyde.

Sayın Vekilimiz Pelin Hanım'ın sorduğu, Avrupa'da çocuğa karşı bir muamele olduğunda aileden çocuk alınıyor gibi. Bizde de benzer düzenlemeler var aslında, aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali var mesela. Orada ailelere ceza davaları açılabilir. Yine bizim 2828 ya da Çocuk Koruma Kanunu kapsamında, çocukla ilgili bir aile ortamında çocuğun yüksek yararına aykırı bir durum varsa çocuk hakkında bakım tedbiri kararı alıyoruz ve ailenin rızası olmasa da çocuğu koruma altına alabiliyoruz. Bu düzenlemeler daha çeşitlendirilebilir ya da yükümlülüğün ihlali suçunun cezası artırılabilir mi? Bunu sizin takdirinize bırakıyorum. Çünkü bazen az bir cezası var, infazı olmayan bir cezası var; bazen çok ciddi vakalarda aslında keşke daha etkili olsa dediğimiz, Genel Müdürümüzle de aramızda konuştuğumuz bir konu aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali suçunun cezası.

İşleyiş... Biz vakadan haberdar olunca ildeki avukatımız, orada birimler zaten bir arada oldukları için hemen Emniyetten, savcılıktan bilgi alınıyor, bir dilekçe veriyoruz dava açılırsa biz bu davaya müdahil olacağız diye. Soruşturma şeklinde devam ederken biz hukuk olarak dışarıda bekliyoruz ama dosyaya ulaşabildiğimiz sürece. Yani normalde bir avukat hangi hizmeti, hangi aşamalarla veriyorsa biz de aynısını yapıyoruz, dosyaya çalışıyoruz, duruşmaların takibini yapıyoruz ama soruşturmanın da biraz işin dışında olduğumuz bir gerçek. Orada diğer birimlerimiz mağdurlarla ilgili çalışmalar yürütüyor, biz de o bilgileri toplamaya başlıyoruz. Yani vakadan haberdar olur olmaz bir dosyamız var artık, adliye de ne kadar ulaşabilirsek almaya devam ediyoruz.

Sayın Vekilimiz Elif Hanım'ın söylediği, kadın davaları, çocukların... Evet, bir kadın cinayeti olduğunda -bunu diğer kadın komisyonunda da söylemiştim- yani herkes kadın cinayetine odaklanınca biz "Orada geride bir çocuk kaldı mı?"ya odaklanıyoruz Bakanlık olarak. Orada -Genel Müdürüm de destekleyecektir çünkü yine konuştuğumuz bir konu- özellikle babanın anneyi öldürdüğü vakalarda çocukların aile bireylerine teslim edilmemesi için çaba gösteriyoruz çünkü o yas ortamına, o kavga ortamına girmemeleri gerekiyor. Anneanneler, babaanneler üzgün de olsa çocukların o ortamdan korunması gerektiğini düşünüyoruz. Bir çocuk istismarı da varsa hemen kardeş var mı diye koşuyoruz. Yani yargı süreci devam ederken biz iş birliği hâlinde bunlara bakmaya çalışıyoruz.

Diğer sorular, kadın statüsü, hangi kriterlere göre müdahil olduğumuz kadın davalarında. Orada da bir kadın cinayeti yani kadına yönelik bir şiddet olup olmadığını ayırtırmaya çalışıyoruz çünkü bu konu 6284'ü en çok yoran konulardan biri. Yani biz vakaya şöyle bakıyoruz: Kadın olduğu için mi bu eyleme maruz kaldı, yoksa orada bir kadın olmasaydı da bu olacak mıydı? Bunu avukatlar da bazen istismar edebiliyor ya da toplum da. Yani bakıyoruz, mesela bir tane bir hostese sarhoş bir yolcu tokat altmıştı "Müdahil olun." Yani şimdi burada, o yolcunun durumuna bakınca kadın olmasa da yapacak gibi görünüyor. Ya da komşu kavgaları, bunlar da kadına yönelik şiddet değil; konunun dejenere olmaması için çaba gösteriyoruz, saf şiddet vakalarında olmaya çaba gösteriyoruz ama duyar duymaz da bir incelemeye başlıyoruz, hemen ilk başta karar verebileceğimiz bir süreç değil. Hatta yargılamanın ortasında vazgeçip müdahillikten geri döndüğümüz dosyalarımız da var, bu biraz değerlendirme gerektiriyor.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sur cinayetlerini bu kapsamda kadına yönelik cinayet olarak görüyorsunuz değil mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Evet, evet, o öyle; tabii, orada bir dava söz konusu olmadığı için, fail de intihar ettiği için. Ama eğer kalmış olsaydı öyle değerlendirecektik.

Takdiri indirim nedenleriyle ilgili yasal bir eksik olmadığını düşünüyoruz. Somut olayın özelliğine göre orada bazı kriterler var, yasada da var aslında. İşte orada failin geleceği üzerindeki etki, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, pişmanlık davranışının ön plana çıkması gerekiyor; mahkemenin bunları değerlendirip ona göre takdiri indirim uygulayıp uygulamayacağını her somut olayda ayrı ayrı değerlendirmesi gerekiyor. Takdir olduğu için itirazımız da çok oluyor ama daha detaylı bir yasal düzenlemeyi biz şu anda gerek görmüyoruz, genelde takdire itirazımız oluyor, pişmanlık davranışı görmediğimiz vakalarda da uygulandığı oluyor. Bunun 2022'deki değişiklikten sonra zamanla oturacağına inanıyoruz çünkü işte, takım elbise giyip salona gelmek tek başına bunun uygulanmasına yeterli bir gerekçe değil, pişmanlığını ortaya koyan bir davranışı mutlaka dış dünyaya yansıtmış olması gerekiyor ama yasal düzenleme anlamında bizce şu an için yeterli.

Diğerlerine yazılı cevap vermeyi düşünüyoruz Başkanım.

Sağ olun, teşekkürler.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA -
Ben de çok teşekkür ediyorum sayın vekillerimize.

Bahsettikleri konuların eğer cevaplarını burada vermeye ben çalışırsam en az dört beş saat daha sürer diye düşünüyorum yani birçok soruyu detaylı bir şekilde cevaplandırmak isterim. Bunları da sizlere yazılı olarak iletmeyi bu manada, zamanı kullanma manasında, sizlerin de eğer uygun görmesi dâhilinde, yapmak isterim. Fakat tabii, birkaç şey söylemek istiyorum belli bir çerçeve açısından.

Öncelikle, burada sorulan soruların bir kısmı aslında sunumun son tarafında vardı ama son tarafı bayağı bir atlamak zorunda kaldığım için dolayısıyla orada anlatamadığım başlıklar vardı, özellikle kurumun bakımındaki çocuklar için neler yaptığımız kısmında; eğitimler, onları eğitimlere yönlendirme ya da...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Bu soruları biz size yazılı olarak da tekrar iletelim. Etraflıca cevaplırsınız.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA -
Tamamdır.

Biz bütün çalışmalarımızı çocuğun üstün yararı ekseninde çocuk odaklı gerçekleştiriyoruz. Burada aileler ya da başka kurumlar ya da çocuğun temas hâlinde olduğu başka kişiler bizim çalışmalarımızda hep ikinci planda kalıyor. Çocuğun üstün yararı neyi gerektiriyorsa biz hizmetlerimizi de bu yönde şekillendiriyoruz. Bu manada kurum bakımında olan -22 milyon çocuğumuz zaten var demiştim- yaklaşık 25 bin çocuğumuz var. Bu 25 bin çocuğun 15 bin kadarı kurum bakımında, kuruluşlarda -sunumda da anlattım- sistemle baktığımız çocuklar; 10 bin kadarı da koruyucu ailelerimizde, koruyucu ailelerin gözetiminde bakılan çocuklar. Bu çocuklara bizim hizmet götürebilmemiz için, özellikle de kurum bakımındaki çocuklara ya da dışarıda risklere karşı takip ettiğimiz çocuklara hizmet götürebilmemiz için birinci şart bu çocukların var olması. Ne demek istiyorum? Tıpkı yetişkinlerde olduğu gibi, herhangi bir çocuk kayıpsa biz o çocukla ilgili herhangi bir işlem tesis edemiyoruz. O çocuğun kayıp sürecinde İçişleri Bakanlığı tarafından, Emniyet güçleri tarafından her türlü idari ve adli bir şekilde soruşturmalar gerçekleştiriliyor. O çocuk bulunduktan sonra yaşadığı, travmalar ya da karşılaştığı problemler neyse biz onların sağaltılması noktasında hem çocukla hem aileyle çalışıyoruz. Ama bu manada bizim Bakanlığımızın kayıp çocuklarla ilgili çalışmalar yapması yetkileri dâhilinde bulunmuyor. Dolayısıyla da bu soruya ben olumlu bir cevap veremiyorum. Bizim devreye girmemiz için o çocuğun fiziken var olması gerekiyor, bunu ifade etmek istedim.

Bunun dışında, çocuklarımızla ilgili özellikle maddi olarak desteklenme noktasında birçok sosyal yardım kalekimiz bulunuyor. 2025 yılı Aile Yılı olarak ilan edildi Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından. Biliyorsunuz, orada da...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Çocuk ve kadını da ekleyelim yani genişletelim; aile, çocuk ve kadın...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA -
Aile hepsini kapsadığı için, daha geniş bir çatı olduğu için "Aile Yılı" denilmiş ama zaten yapılan hizmetler ve ifade edilen değişikliklere baktığınızda da özellikle çocuk alanında çok ciddi yeni yardımlar, sosyal yardımlar ya da teşvikler olduğunu görüyoruz orada. Onun dışında bizim zaten "sosyal, ekonomik destek hizmeti" diye belirttiğimiz bir hizmet modelimiz var. Bu bir sosyal yardım değil; sosyal, ekonomik destek hizmetinde, risk barındıran bir sahada, özellikle illerde, il koordinasyon kurullarında riskli bölgeler belirlendiğinde o bölgelerle ilgili özel çalışmalar yürütüyoruz. Bu bazen mobil ekipler aracılığıyla oluyor, bazen de kurumların birbiriyle koordinasyonu, birbiriyle veri paylaşımlarıyla oluyor. Bu manada biz de saha ziyaretleri, aile, hane ziyaretleri vesaire gerçekleştirebiliyoruz. Buralarda ortaya çıkan sonuca göre de çocuklarımızla ilgili hizmet modellerini belirliyoruz. Bu hizmet modelleri arasında sosyal, ekonomik destekle desteklenen ya da sosyal yardımlara yönlendirilen ya da daha farklı konularda desteklenmesi gereken çocuklar için gerekiyorsa mahkemelere de başvurabiliyoruz. Danışmanlık, sağlık, eğitim gibi tedbirler de zaten buradan çıkıyor. Eğer koruma altına alınması gerekiyorsa zaten bunu da mahkeme yoluyla hızla yapıyoruz. Bizim acil koruma kararı dediğimiz, mülki amirin ifadesiyle, beyanıyla yaptığımız bir çalışmamız da var, bazen mahkemeyi bile beklemiyoruz duruma göre. Dolayısıyla bu hizmetlerde sosyal ekonomik desteğe ihtiyacı olan kesimleri bulduğumuzda bu kesimlerin ekonomik düzeyi önemli olmayabiliyor bazen. Örnek vermek gerekirse, bazen bir hanım 3 çocuğuyla, aslında maddi durumu gayet yerinde fakat eşi tarafından terk edilmiş olabiliyor. Evine gittiğinizde, işte kocaman bir televizyonu, her türlü lüks eşyayı görebiliyorsunuz ama dolabı açtığınızda belki de hiçbir şey olmayabiliyor ve durumun da ne olacağı belli olmuyor yani boşanacaklar mı, boşanmayacaklar mı? Sürekli karşılaştığımız örneklerden bir tanesi bu. Burada biz çok rahatlıkla o aileye, o kısa süreli kriz durumunu çözebilmeleri için sosyal ekonomik destek veriyoruz çünkü geride 3 çocuk var. Daha sonra durum düzelince zaten biz bu hizmeti sonlandırabiliyoruz. Buna benzer yürütmüş olduğumuz birçok hizmetin farklı kriterleri, farklı öncülleri, bileşenleri ve sonuçları olmakta ve bu hizmetler de birbirini tamamlar nitelikte devam etmekte. Fakat dediğim gibi, soruları tek tek cevap verebileceksem eğer ben hemen başlayayım isterseniz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Teşekkür ediyoruz.

Yazılı cevabınızı bekleyeceğiz.

ELİF ESEN (İstanbul) - Başkanım, izniniz olursa çok kısa bir soru ekleyebilir miyim? Güncel bir şey aklıma geldi.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Tabii, buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Biliyorsunuz, şu anda Mecliste aynı zamanda yeni bir kanun teklifi yani Adalet Akademisiyle ilgili kanun teklifi görüşülüyor ve bu hafta oylanacak diye düşünüyoruz. Şimdi, farkındalık dedik, çocuk dedik, kadın dedik; Adalet Akademisinde de hâkimler ve savcılar yetişecek ve biz onlardan bütün ülkeye hukuk ve adalet getirmelerini bekleyeceğiz. Sizin Bakanlık perspektifinizle, o Adalet Akademisine bu farkındalık çalışmalarıyla ilgili, yetişecek yüzlerce, binlerce hâkim ve savcıya yönelik ne tür öneriniz ya da Akademi müfredatına girecek, eğitimlerine girecek ne gibi önerileriniz oldu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA - Bu konuyla alakalı biz zaten arkadaşlarımızla da sürekli konuşuyoruz. Ayrıca, üniversitelerle ve YÖK'le yapılan protokollerde de bunu özellikle belirtiyoruz. İlgili üniversitelerin bölümlerinde muhakkak sosyal hizmetlere dair, sosyal hizmetin uygulanmasına ve kanununa dair çalışmaların yürütülmesi gerektiği noktasında sürekli YÖK'le ve üniversitelerle iş birliği hâlinde hareket ediyoruz.

Bizim uzmanlarımız üniversiteye gidiyorlar ve çocuklara birebir eğitim veriyorlar bu noktada. Bunu 81 ile tabii ki yaygınlaştırmak isteriz. Bu manada Adalet Akademisinde de yetişecek olan hukukçuları bilgilendirmek bizim açımızdan, bizim hizmetlerimize yönelik olarak çok da isabetli, çok da güzel olur. Dediğim gibi, bunu zaten hâlihazırda yürüttüğümüz üniversitelerimiz, akademiler bulunmaktadır.

ELİF ESEN (İstanbul) - Biz de takip ediyor olacağız o zaman.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Çok doğru bir tespit yani hâkimler burada eğitim alıyorlar, tüm Türkiye'ye dağılıyorlar. Bizim bir önceki dönem Türkiye Adalet Akademisiyle görüştüğümüz bir konu "Bir seminer dersi olarak en azından sadece 6284'ü anlatabilir miyiz?" diye biz gidip talepçi olduk. Programa alacaklar en kısa sürede. Yani biz de aynı şeyi talep etmiştik.

ELİF ESEN (İstanbul) - Çok sevindim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Evet teşekkür ediyorum.

Toplantımızı kapatıyoruz. Meclisin çalışma takvimine göre bir sonraki toplantı, gün ve saatimizi üyelerimize yazılı olarak bildireceğiz.

Sizlere çok teşekkür ediyoruz, çalışmalarınız için ağınıza sağlık. Komisyonumuza, uzman arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Hepinize iyi akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati:16.33